

Täysistunto

Keskiviikko 20.4.2016 klo 13.59—17.51

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista sekä varhaiskasvatuslain 13 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelun aloittaa ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.19 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaiksi. Tämä lakiesitys on osa vuonna 2013 alkanutta prosessia, jossa varhaiskasvatus siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriöön. Nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä olevat säännökset varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista kumottaisiin, mutta tämä esitys uudesta laista pohjautuu tähän aiempaan lakiin. Maksu määräytyisi edelleen perheen koon ja tulojen sekä varhaiskasvatuksen käytön määrän perusteella. Myös maksun määrittämisen perusteena olevat tulolajit säilyisivät ennallaan. Hallitusohjelma edellyttää, että kuntien taloutta paikataan lisäämällä varhaiskasvatuksen maksutuloja 54 miljoonan euron verran. Tästä syystä tässä esityksessä varhaiskasvatuksen maksuja korotetaan.

Varhaiskasvatus on tavoitteellista, pedagogista kasvatustoimintaa, jota tehdään suunnitelmallisesti ja ammattimaisesti. Se on laadukasta työtä, jota tekevät korkeasti koulutetut kasvatusalan ammattilaiset joka puolella Suomea. Tästä julkisesta palvelusta maksetaan jatkossakin julkisin varoin noin 84 prosenttia.

Korotukset ehdotetaan toteutettaviksi pääosin siten, että enimmäismaksua korotetaan 22 prosenttia. Myös nykyisen enimmäismaksun alle jääviä maksuja korotetaan hieman, jotta saavutetaan hallituksen tavoite nostaa asiakasmaksukertymää. Ylin varhaiskasvatuksesta perittävä kuukausimaksu olisi esityksen mukaan 354 euroa 290 euron sijasta. Ylin perittävä maksu nousisi siis 64 euroa. Maksu ei kuitenkaan nouse uuteen enimmäismaksuun kailkilla niillä, jotka nykyisin maksavat ylintä maksua. Nykyisin ylintä maksua maksavien neljän hengen perheissä tai suuremmissa perheissä nuorimman lapsen maksu nousisi 30—60 euroa perheen tuloista riippuen. Kahden ja kolmen hengen perheiden tapauksessa nyt ylintä maksua maksaneiden perheiden maksu saattaa laskea tai nousta 0—64 euroa tuloista riippuen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

Maksujen määrittelyssä käytettyjä tulo rajoja nostetaan. Tulorajoja on pienempien eli kahden ja kolmen hengen perheiden osalta korotettu suhteessa enemmän kuin isompien perheiden kohdalla. Tämä vaikuttaa pienituloisten kahden ja kolmen hengen perheiden maksuja alentavasti ja parantaa työnteon kannustimia. Muutos helpottaa erityisesti pienituloisten yhden ja kahden lapsen yksinhuoltajien maksuja. Samalla kannustamme yksinhuoltajia ottamaan työtä vastaan, mikäli mahdollista. Maksuprosentteja esitetään nostettaviksi muilta kuin kahden hengen perheiltä. Maksuprosentin korotus vaikuttaa siten, että maksu nousee euromääräisesti vähiten pienintä maksua maksaneilla ja enemmän miltei enimmäismaksua maksaneilla.

Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen kuukausimaksuun esitetään muutoksia. Mikäli lapsi olisi varhaiskasvatuksessa korkeintaan 20 tuntia viikossa, kuukausimaksu voisi olla enintään 60 prosenttia kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Vähintään 35 viikkotunnin varhaiskasvatuksesta voitaisiin periä kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksu. Mikäli lapsi olisi varhaiskasvatuksessa enemmän kuin 20 tuntia mutta alle 35 tuntia, maksu olisi suhteutettava lapsen varhaiskasvatusaikaan. Tämän lisäksi kunnat voivat edelleen käyttää hyvin esimerkiksi tuntiperusteisia asiakasmaksuja laissa säädetyn enimmäismaksun rajoissa.

Sisaralennuksiin esitetään myöskin muutoksia. Toisesta lapsesta perittävä maksu olisi aina enintään 90 prosenttia ensimmäisen lapsen kokoaikaisesta maksusta eli korkeintaan 319 euroa kuukaudessa. Seuraavien lasten maksu olisi edelleen 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus säilyy maksuttomana pienituloisimmille perheille eli niille perheille, joiden tulot jäävät esitettyjen tulo rajojen alle, ja niille, joiden maksu olisi alle 27 euroa. Lisäksi laissa säädettäisiin, että varhaiskasvatuksen maksu olisi jätettävä perimättä tai sitä olisi alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaisi palvelun käyttäjän tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai palvelun käyttäjän lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Varhaiskasvatuksen kustannuksista asiakasmaksutulojen kattama osuus oli vuonna 2013 noin 14 prosenttia. Maksukorotusten jälkeenkin asiakasmaksujen osuus kustannuksista on noin 16 prosenttia. Varhaiskasvatus on siten edelleenkin maksukorotuksista huolimatta erittäin vahvasti subventoitu julkinen palvelu.

Korkeatasoisen, kattavan ja vaikuttavan varhaiskasvatuksen kehittäminen tulee jatkumaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö alkaa valmistella varhaiskasvatuksen kehittämisohjelmaa yhdessä ammattilaisten kanssa, ja Opetushallitus laatii nyt ensimmäistä kertaa varhaiskasvatukselle perusteet, joita on noudatettava koko maassa varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon turvaamiseksi.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan muutama puhuja tuosta listalta ennen debattia.

15.25 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! On vaikea ymmärtää, millaista maata hallitus haluaa suomalaisille perheille rakentaa. Ensin viedään läpi paketti, jolla heikennetään varhaiskasvatuksen laatua, jolla kasvatetaan lapsiryhmien kokoa, jolla huononnetaan suomalaisten lasten oikeuksia. Kun varhaiskasvatuksen heikentämisspaketti on saatu läpi, niin nyt meille tuodaan tänne esitys, jossa päivähoitomaksuja korotetaan täysin kohtuuttomasti.

Arvoisa puhemies! Tällaisen politiikan perusteita on mahdoton ymmärtää, ellei tavoitteena ole saada äidit jäämään kotiin ja vähentää varhaiskasvatusta saavien lasten määrää. Hallitus puhuu jatkuvasti kannustinloukuista. Niihin vedoten työttömiä kyykytetään ja kyttätään. Mutta kun kyse on tavallisten äitien töihin palaamisesta, niin onkin aika lailla toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

senlainen ääni kellossa. Äitien kohdalla kannustinloukkujen purkamisen sijaan hallitus rakentaa niitä lisää.

Kotiäitiyhteiskunta saadaan aikaan, kun äitien ei kannata enää palata töihin, kun luottamus siihen karisee, että lapsesta pystytään pitämään päiväkodissa hyvää huolta. Me tiedämme tutkimusten ja asiantuntijoiden lausuntojen perusteella, että taloudellisilla kannustimilla on iso vaikutus pienten lasten äitien työllisyyteen. Äitien palkka on usein isän palkkaa pienempi. Jos töihin palaaminen tarkoittaa sitä, että tämän jälkeen joutuu ylimpään maksuluokkaan, ei näiden massiivisten maksukorotusten jälkeen pienipalkkaiseen työhön kannata enää palata. On hyvä, että yksinhuoltajien kohdalla näin ei enää ole, mutta kun maksuluokkien tuloeroja ei pyynnöistä huolimatta haluta korjata, nämä kohtuuttomat korotukset osuvat ihan tavallisiin perheisiin. Eivät nämä ole mitään rikkaita äitejä. Eivät nämä ole mitään rikkaita isiä eivätkä nämä ole mitään rikkaita perheitä. Nämä ovat ihan tavallisia suomalaisia perheitä, ja siksi tätä opetusministerin esitystä päivähoitomaksujen korotuksesta ei voi kannattaa.

Arvoisa puhemies! Kun päivähoiton ja varhaiskasvatuksen heikentämisspaketti oli meillä täällä salissa käsittelyssä, niin meille vakuutettiin silloin kerta toisensa jälkeen, että kunnat saavat itse päättää, haluavatko ne leikata lapsilta, haluavatko ne heikentää lasten asemaa omassa kunnassaan. Silloin meille todettiin, että kunnat itse päättävät. Mutta sitten kun kuntapäättäjät ympäri Suomea kieltäytyivät leikkaamasta lapsilta, niin hallitus pisti heidät syytetyn penkille. Hallitus nimesi nämä lapsia puolustavat kunnat syyllisiksi tehtyihin lisäleikkauksiin. Ja nytkin on ihan selvää, etteivät kaikki Suomen kunnat tule koskaan hyväksymään näin suuria maksuja keskituloisille suomalaisille perheille, eli jälleen erot eri kunnissa asuvien perheitten välillä tulevat kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikasta ei saada perhemyönteistä niin, että nimetään sille perheministeri. Hallituksen politiikasta saadaan perhemyönteistä niin, että tehdään perhemyönteistä politiikkaa, ja sitä tämä hallitus ei tee. Lasten tasa-arvoinen oikeus päivähoitoon lopetetaan. Päiväkotien ja koulujen ryhmäkokoja kasvatetaan. Lasten saaman hoivan ja opetuksen laatu heikkenee. Perheissä, joissa isä ja äiti ovat poliiseja, opettajia, terveydenhoitajia, vanhempien palkkoja leikataan. Lapsilisä, vanhempainvapaan päivärahaa, sairauspäivärahaa leikataan. Ja samalla päivähoitomaksut ja terveyskeskusmaksut nousevat. Ja kun lapsi vihdoinkin menisi opiskelemaan, niin opintorahaa on leikattu lähes neljänneksen.

Arvoisa puhemies! Onko tämä hallitus missään vaiheessa pysähtynyt ja miettinyt kaikkien näitten tekojen seurauksia? Onko missään vaiheessa käyty läpi sitä, miten tämä kaikki vaikuttaa suomalaisiin perheisiin, äiteihin, isiin ja lapsiin? Nyt rakennetaan kotiäitiyhteiskuntaa, jossa lapsen mahdollisuudet riippuvat entistä enemmän siitä, mihin perheeseen hän on sattunut syntymään, ja se ei ole oikein.

15.30 Anders Adlercreutz r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Regeringen planerar att införa stora förhöjningar av dagvårdsavgifterna. Samtidigt som sysselsättningsgraden — och speciellt kvinnornas sysselsättningsgrad — är vår stora utmaning skapar vi nya incitativ för att kvinnor och män ska stanna hemma.

Hallitus on esittämässä tuntuja korotuksia päivähoitomaksuihin. Lyhytnäköisestä valtiontalouden ja kuntatalouden näkökulmasta asian voi ymmärtää, mutta asia ei ole näin yksinkertainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

Mikä on Suomen talouden suurin ongelma? Se on työllisyysasteemme. Se on joka ikäryhmässä tuntuvasti Ruotsin työllisyysastetta alhaisempi, ja kaikkein suurin ero on 30—40-vuotiaiden naisten joukossa. Tässä ikäluokassa työllisyysasteen ero on jopa 20 prosenttiyksikköä. Tämä on se ongelma, johon pitäisi keskittyä. Tähän ongelmaan Suomen Pankki on kiinnittänyt huomiota, ja toivon, että hallituskin huomaisi asian.

Mutta palatkaamme vielä päivähoitomaksuihin. Mikä vaikutus näillä korotuksilla on naisten työllisyyteen ja sen kautta Suomen talouteen? Kun maksuja korotetaan, niin luodaan taas uusi syy äideille tai isille jäädä kotiin lastensa kanssa. Se hidastaa naisten siirtymistä työelämään. Se hidastaa äitien urakehitystä ja pienentää sen myötä heidän tulevaa palkkatasoaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys lisää epätasa-arvoa työmarkkinoilla. Se on kansantaloudellisesti lyhytnäköinen. Korotetut maksut ovat epäsuora vero. Ne ovat epäsuora progression tiukennus. Hyvä hallitus, ne vähentävät suoraan kulutusta ja hidastavat sen myötä talouskasvua. Suomen etu on vähentää vanhempien houkutusta jäädä kotiin ja lisätä tarjontaa työmarkkinoilla. Kun työllisyysasteemme nousee, Suomen valtiontalouden vaje pienee. Äidin tai isän paikka on kotona lapsen ensimmäisen vuoden aikana, mutta sen jälkeen on kansakunnan etu ja uskoakseni useimmissa tapauksissa myös lapsen etu, että molemmat vanhemmat ovat työelämässä.

Hallituksella olisi tuki vaihtoehtojakin. Miksi se ei puutu kotihoidon tukeen? Se on pohjoismaisella tasolla täysin poikkeuksellinen järjestelmä, joka suoraan luo houkuttimia pysyä kotona, poissa työelämästä. Se ei pelkästään luo epätasa-arvoa työmarkkinoille vaan on myös suuri este maahanmuuttajien kotouttamisen tiellä. Ruotsin tasa-arvoministeri Åsa Regnér hämmästeli sitä jyrkin sanakääntein muutama viikko sitten, ja se on ymmärrettävää. Ruotsin ja Suomen työllisyystilastot puhuvat selkeää kieltään. Kotihoidon tuki maksaa suorasti ja epäsuorasti. Onko tämä poliittisesti liian hankala kysymys? Onko oikeiden rakenteellisten uudistusten tekeminen liian kivuliasta?

Hallitus on toistuvasti osoittanut, että tasa-arvokysymykset ovat sille hyvin toissijaisia. Muistamme kaikki, minkälaisen painotuksen tasa-arvo sai hallitusohjelmassa. Hallituksen tasa-arvo-ohjelmalle ei myöskään ole löytynyt sijaa ministerin aikataulusta. Ensin sen oli määrä tulla ennen vuodenvaihdetta. Sen jälkeen se luvattiin julkistaa maaliskuun loppuun mennessä. Tässä me nyt olemme vapun kynnyksellä, eikä ohjelmaa näy.

Värderade talman, bästa minister! Inse vikten av jämställdhet. Gör riktiga strukturella reformer. Förnya föräldraledigheten, förnya hemvårdsstödet och slopa de planerade förhöjningarna i dagvårdsavgifterna: de för oss inte vidare.

Hyvä hallitus, ryhtykää toimeen. Ymmärtäkää tasa-arvon merkitys, tehkää oikeita rakenteellisia uudistuksia, uudistakaa vanhempainvapaa, uudistakaa kotihoidon tuki ja perukaa nämä päivähoitomaksujen korotukset, koska ne eivät vie meitä eteenpäin.

15.34 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat, ministeri! Kaikki tiedämme, että jokainen euro, joka sijoitetaan varhaiskasvatukseen, maksaa itsensä takaisin kuusinkertaisena. Ei siis ole liioiteltua sanoa, että lasten hyvinvointiin panostaminen on investointi meidän kaikkien tulevaisuuteen. Hallitus on asettanut työllisyysasteen nostamisen tavoitteen 72 prosenttiin, ja siihen on todellakin matkaa. Täytyy kyllä ihmetellä, miten nämä hallituksen nyt tekemät esitykset tukevat tätä tavoitetta työllisyysasteen nostamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

si, kun me nyt tiedämme sen tosiasian, että tässä ollaan jälleen kerran rakentamassa sellaista tilannetta suomalaisille lapsiperheille, että se pienipalkkaisen työn vastaanottaminen ei todellakaan ole kannattavaa.

Naisten työllisyysaste on Suomessa tällä hetkellä moniin muihin EU-maihin verrattuna korkea, mikä helpottaa perheiden toimeentuloa sekä takaa naisille taloudellista itsenäisyyttä. Kahden elättäjän malli takaa parhaiten myös vanhemmuuden jakamista, kun miehet eivät yksin ole vastuussa perheen elättämisestä, vaan heillä on myös mahdollisuus viettää aikaa lastensa kanssa. Vaikka tasa-arvossa on vielä paljon tehtävää, näistä asioista voimme olla Pohjoismaissa ylpeitä.

Valitettavasti tasa-arvokehitys ei ole sellaista, joka menee vain tasaisesti eteenpäin, vaan välillä siinä tulee suuriakin takapakkeja, ja nyt tämä käsittelyssä oleva päivähoiton maksujen korotus on yksi esimerkki siitä. Tässä on taas kerran yksi hallituksen esitys, jolle olisi pitänyt tehdä kunnollinen sukupuolivaikutusten arviointi. Ei kyllä tarvitse olla kummoinenkaan tasa-arvoasiantuntija, että tajuaa, että päivähoiton maksujen korottaminen vaikeuttaa erityisesti naisten työssäkäyntiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite työllisyysasteen nostamisesta jää kyllä nyt puolitiehen, jos naiset ajetaan kotiin. Eilen Ylellä neljän lapsen äiti kertoi, että työhönpaluu perhevapaiden jälkeen ei kannata päivähoiton maksujen nousun takia. Näitä tarinoita tosielämästä saamme jatkuvasti kuunnella. Syksyllä pääministeri kuunteli kätilöitä. Nyt kannattaisi koko hallituksen kuunnella esimerkiksi perhevapailta työelämään paluuta suunnittelevia äitejä. Tässä joukossa on paljon ihmisiä, jotka haluaisivat palata töihin mutta kohtaavat monenlaisia esteitä, joista päivähoiton maksut ovat yksi esimerkki. Myös muut hallituksen toimet työn ja perheen yhteensovittamiseksi ovat olleet vaatimattomia tähän asti. Toivottavasti pitkään odotettu hallituksen tasa-arvo-ohjelma antaa tavoitteita ja ratkaisuja näihin kysymyksiin. Tasa-arvo-ohjelma saa kyllä olla ihmeidentekijä, jotta sillä saataisiin paikattua edes pieni osa näistä hallituksen toimista, joilla tasa-arvoa on oikein urakalla vietty taaksepäin.

Ainoa positiivinen asia hallituksen esityksessä on, että päivähoiton nollamaksuluokkaa aiotaan säilyttää. Myönteisenä voidaan pitää myös sitä, että yksinhuoltajan asema on huomioitu, kun yhden ja kahden lapsen yksinhuoltajien maksut pienenevät hiukan.

Arvoisa puhemies! Meidän on tärkeä muistaa, että päivähoiton maksujen korotusten lisäksi hallitus on tehnyt monia muitakin heikennyksiä varhaiskasvatukseen. Subjektiivinen päivähoito-oikeus lopetettiin ja ryhmäkokoja kasvatettiin. On käsittämätöntä, että päivähoiton maksuja korotetaan ja varhaiskasvatuksen laatua heikennetään, vaikka me kaikki tiedämme, että laadukkaan varhaiskasvatuksen tulee olla jokaisen lapsen oikeus perheen taloudellisesta ja sosiaalisesta tilanteesta riippumatta. On todettava, ettei Sipilän hallitus tunnu ymmärtävän tai haluavan ymmärtää, kuinka suuren virheen se on tekemässä vaarantaessaan tällä säästöpolitiikallaan varhaiskasvatuspalveluiden saatavuuden niitä tarvitseville perheille. Sitä kautta hallitus tietoisesti rajoittaa lapselle perusoikeutena turvattua oikeutta varhaiskasvatukseen.

On hyvä, että tämä lakiehdotus ja lakiehdotukset menevät perustuslakivaliokuntaan lausunnolle. Toivon todella, että perustuslakivaliokunta antaa sellaisen lausunnon, että tämä älytön, typerä ja erittäin epätasa-arvoinen hallituksen esitys tullaan kumoamaan.

15.40 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Aina joskus minuun ottaa yhteyttä lapseton kansalainen, joka kysyy, miksi hänen pitäisi veroillaan maksaa jonkun toisen lap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

sen hoivasta. Minulla on tapana vastata: no siksi, että se lapsi todennäköisesti maksaa jonakin päivänä sinun eläkkeesi.

Tämä uudistus, mikä meillä nyt on käsittelyssä, ei sinällään ole kovin suuri, mutta se menee väärään suuntaan, eikä se ole ensimmäinen siinä uudistusten sarjassa, jossa me olemme nyt purkamassa sitä todellista yhteiskuntasopimusta, sitä sukupolvien välistä hoivasopimusta, jonka varaan meidän yhteiskunta on rakennettu. On hienoa, että nollamaksuluokka säilyy. On hienoa, että maksuprogresio säilyy. Mutta on surullista, jos esityksen ainoa hyvä puoli on, että se ei ole vielä huonompi kuin se voisi olla. Osalle lapsiperheitä korotukset päivähoitomaksuihin tulevat olemaan huomattavia.

Suomalaisessa yhteiskunnassa poikkeuksellista lähes kaikkiin muihin Euroopan maihin nähden on ollut se, että meillä naisetkin tekevät kokopäivätyötä. Meillä naiset ovat täysipainoisesti työelämässä siinä missä miehetkin, ja yksi keskeinen syy, miksi näin on ollut, on se, että meillä on pystytty takaamaan laadukas ja verraten edullinen, turvallinen päivähoito lapsille, minkä vuoksi myös keskiluokkaiset naiset ovat täysipainoisesti työelämässä mukana. Kun nyt samanaikaisesti päivähoitoa hintaa korotetaan ja sen laatua lasketaan ryhmäkokojen suurentamisen myötä, niin on vähintäänkin todennäköistä, että tästä syntyy kannustin toisaalta äideille jäädä kotiin lasten kanssa entistä pidemmäksi aikaa tai entistä useammin ja toisaalta kannustin käyttää yksityisiä päivähoitopalveluita. Näillä kummallakin on kerrannaisvaikutuksia, joita lakiesitys ei hirveästi pysähdy pohtimaan, toisaalta tietysti Suomen yleiseen työllisyystilanteeseen, toisaalta siihen, millaisessa hoivan maailmassa meidän lapsemme kasvavat. Käykö meidän päivähoitojärjestelmälle niin kuin meidän terveysjärjestelmälle on käynyt aikaisemmin, että meillä on hiljalleen rapautuvat kaikille tarkoitetut julkiset lasten hoivapalvelut ja sitten erityiset, vähän kalliimmat palvelut niille, joilla on varaa siitä maksaa?

Suomalainen tasa-arvo on lähtenyt siitä, että meidän lapsemme käyvät ensin yhteisessä päiväkodissa, sen jälkeen he menevät yhteiseen peruskouluun. Tämä on iso etu meille. Yksi minun saksalainen tuttavani sanoi, että hänestä näyttää, että Suomi ei ole maa vaan klubi, ja hän tarkoitti sillä, että meillä täällä hän näkee sellaista tasa-arvoa, jota hän ei omasta yhteiskunnastaan tunnista. Tässä on hirveästi sellaista, mitä toivoisi vaalittavan. Universalismilla tarkoitetaan sellaista järjestelmää, jossa kaikilla on oikeus palveluihin ja jossa nämä palvelut tuotetaan verorahoitteisina, ainakin pääosin. Puhtaasti universaaleja palvelujärjestelmiä ei juuri ole missään, mutta se ihanne on aika monessa meidän hyvinvointivaltion rakenteeseen luodussa suuressa järjestelmässä siellä taustalla. Nyt kun me olemme menossa kohti sellaista maailmaa, jossa työurat katkeilevat ja jossa kuukausiansiot tulevat vaihtelevaan merkittävästi kuukaudesta toiseen ja jossa ehkä myös lapsilla tulee lähitulevaisuudessa olemaan kaksi virallista kotia, niin minun nähdäkseni meidän pitäisi kulkea pikemminkin kohti tätä universalismin ihannetta, ei suinkaan siitä pois päin, niin kuin nämä hallituksen toimet nyt yksi toisensa jälkeen tuntuvat vievän.

Minä en näe, että tällä tiellä meillä pidemmän päälle on mahdollista tehdä sellaista järjestelmää, joka kestää, joka kantaa, jonka varaan voi rakentaa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään debattiin.

15.45 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen hallitus kertoi, että kannustinloukkuja puretaan nyt todella isolla kädellä ja näillä eilisillä toimilla, jotka sisältävät esimerkiksi työnäytteen, madalletaan kynnystä työhön pääsyyn. En tiedä, olitteko,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

ministeri, samoissa pöydissä madaltamassa tätä kynnystä työhön pääsyyn, mutta jotakin ristiriitaista tässä tänään käsillä olevassa esityksessä kyllä on suhteessa eilisiin päätöksiin.

VATTin erikoistutkija Tuomas Kosonen on kertonut julkisuudessa, että taloudellisilla kannustimilla on erittäin suuri vaikutus ja osalla vanhemmista päivähoitomaksujen ja kotihoiton tuen yhdistelmä johtaa siihen, että pienipalkkaiseen työhön työllistyminen ei kasvata perheen tuloja. Kun ennen tämä ero oli pienipalkkaisilla noin 300 euroa, tämän hallituksen esityksen jälkeen, kun päivähoitomaksut näin merkittävästi ja kohtuuttomasti nousevat, ero on enää 200 euroa. Kysyn nyt teiltä, ministeri: miksi tästä ei tehty sukupuolivaikutusten arviointia eikä työllisyysvaikutusten arviointia eikä arviointia siitä, miten lapsiperheille kaikki kustannukset kasautuvat nyt kerralla?

15.46 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkossakin suurin maksurasitus on yhteisistä varoista otettavista verovaroista 86 prosenttia. Voi sanoa, että yhteisvastuullinen toimintamalli jatkuu.

Muutamia havaintoja hallituksen esityksestä. Ensinnäkin hallituksen esityksessä on kaikista haavoittuvaisimmat lapsiryhmät huomioitu. Ensinnäkin nollamaksuluokka säilyy, toiseksi pienituloisten yksinhuoltajien lasten osalta maksurasitus myöskin pienenee. Kolmas ehkä vähäisemmälle huomiolle jäänyt uusi esitys on yhteishuoltajuudessa: vuoroviihkon toisen vanhemman luona asuvien lasten huomiointi erikseen maksujen osalta. Mielestäni tämä on yksi osoitus siitä, että meillä lainsäädännössä huomioidaan meidän uudet tavat eroperheiden osalta asua ja heidän lapsensa.

15.47 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aiemmin erilaisissa asiayhteyksissä jouduttu kuulemaan sitä, että tämä hallitus on naisvihamielinen hallitus, muun muassa edustaja Kontula on näin todennut. Kyllähän tämä panee miettimään, kuinka tämä hallitus arvioi naisten asemaa työelämässä, kun nostetaan maksuja keskituloisilta perheiltä jopa 20 prosenttia, kuten Helsingin Sanomat kirjoittaa. Työelämään osallistuvien naisten asema tulee merkittävästi vaikeutumaan tämän niin sanotun uudistuksen eli leikkauksen tai maksujen korotusten kautta. Mielenkiintoista on se, että päähallituspuolue keskustasta, joka erityisen painavasti esiintyy perhepuolueena, ei ole täällä salissa yhtään edustajaa keskustelemassa päähallituspuolueen puolesta tästä niin sanotusta uudistuksesta. Kummallinen tilanne. Toivon vain, että ministeri Grahn-Laasonen miettii tätä asiaa vielä uudelleen — että naisten tasa-arvo työelämässä edellyttää sitä, että on tasa-arvoiset mahdollisuudet lastenhoitoon.

15.48 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusmaksujen lakiesitys on hyvin haastava. Tässä tehdään todella kipeitä säästöjä. Paljon on hyvääkin tässä — modernin perhepolitiikan ottaminen näihin asiakasmaksuihin — mutta kyllä haluaisin, että ministeri tässä vastaisi. Ja kun eduskunta tätä lakiesitystä käy läpi, meidän on arvioitava, miten tämä vaikuttaa työllisyysasteeseen, kannustinloukkuihin. (Krista Kiuru: Näin se on!) Se on kovin tarkkaan käytävä läpi. Työelämässä tarvitaan naiset ja miehet, perheissä isät ja äidit.

Toinen kysymys on sitten se, miten kohdennetaan säästöjä lapsiperheisiin. Olisi hyvä, että kun seuraava budjetti eduskuntaan tulee, arvioitaisiin tiettyjen väestöryhmien — kuten lapsiperheiden, ehkä eläkeläisten ja vammaisryhmien — osalta, miten nämä mittavat, suuret vaikutukset kohdentuvat. Erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla, missä on kallista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

asua ja elää, (Puhemies koputtaa) on kovin haasteellista, kun tämä korkein maksuluokka tulee jo ihan keskituloisille perheille, ja siksi tämä kokonaisarviointi on tärkeä tehdä ensi vuoden budjetissa mutta myöskin eduskunnassa, kun tätä lakiesitystä käydään läpi. (Puhemies koputtaa)

Toivon, että kun eduskunta on edellyttänyt varhaiskasvatuksesta selvityksen ja uuden vaka-lain, (Puhemies: Aika!) ministeri vastaisi, onko tuo selvitys jo tekeillä.

15.49 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun Sipilän hallitus nimitti perheministerin, niin me kristillisdemokraateissa olimme innoissamme ja ajattelimme, että perheistä tulee nytten hallituksen silmäterä — mutta ikävä kyllä lapsiperheistä on tullut Sipilän hallituksen silmätikku. Tuntuu, että kaikki nämä leikkaukset ja maksujen korotukset osuvat nimenomaan keskituloisille lapsiperheille, jotka kuitenkin myös omalla työllään ja veroillaan ovat pitämässä tätä hyvinvointiyhteiskuntaa pystyssä.

On hämmentävää, niin kuin täällä on todettu, että yhtään keskustalaista kansanedustajaa ei ole täällä puolustamassa näitä hallituksen rajuja maksukorotuksia, jotka tulevat luomaan lisää kannustinloukkuja. Ja tämä on tässä esityksessä todella hämmentävää, että samanaikaisesti kun pyrimme nostamaan työllisyysastetta, tällä esityksellä tullaan aivan varmasti aiheuttamaan tilanteita, jolloinka työn vastaanottaminen ei missään nimessä ole kannattavaa. Toivoisinkin, että hallitus tutustuisi kristillisdemokraattien kannustavaan perusturvaan, (Puhemies koputtaa) jolla tämänkin asia olisi voitu hoitaa.

15.51 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen päivähoito kannattelee ja tukee lasta, ja toisaalta se on mahdollistanut naisille tasa-arvoisen yhteiskunnan, naisille mahdollisuuden osallistua työelämään. Nämä päivähoitomaksujen korotukset ovat todella kohtuuttomia monelle keskituloiselle perheelle. Kyllä tämä murentaa oikeutta päivähoitoon. Monessa perheessä mietitään, kannattaako vähemmän tie-naavan vanhemman osallistua työelämään, ja kun vielä subjektiivisen päivähoidonkin olette romuttaneet, niin kyllä nämä päätökset ovat todella lapsivihamielisiä. Minä todella vetoan — joskus aikoinaan naisverkoston yhteinen ponnistus oli subjektiivinen oikeus päivähoitoon, ja sotien jälkeen otettiin käyttöön lapsilisät — että nyt tarvitaan lapsen puolesta työtä tekevää politiikkaa.

Jos verrataan Ruotsiin, niin siellä naiset ja pienten lasten vanhemmat tekevät paljon enemmän osa-aikatyötä, yhdistävät työn ja perheen. Kysynkin hallitukselta, miten te olette edistäneet sitä, että kunnissa otettaisiin käyttöön tämä tuntiperustainen päivähoitomaksu, joka kannustaisi osa-aikatyöhön.

15.52 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen vähän kylästynyt siihen, että hallituskin useaan otteeseen hokee kannustinloukkujen purkamisia. Muistan viime kaudelta, että perussuomalaiset useampaan kertaan hokivat sitä, että työn-teen pitää olla aina kannattavampaa kuin kotona oleminen. Todellisuudessa kuitenkin punomme koko ajan lisää verkkoja ja kannustinloukkuja, joilla sitten ihmiset eivät sinne työelämään palaa, ja tässä esityksessä on nyt yksi hyvä esimerkki sellaisesta. Ideaalimaailmassahan puoliset ovat samantulaisia, ja silloin esimerkiksi vanhempainvapaalle jäädessä mietitään sitä, kumpi voi jäädä, mutta näin ei ole tällä hetkelläkään, vaan yleensä valitettavan usein mies on tulotasoltaan parempi kuin nainen. Ja tämä esimerkiksi nyt tässäkin esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

tyksessä johtaa siihen, että pienituloisen puolison ei taloudellisesti ole kannattavaa palata takaisin töihin. Tämä ei ole oikein.

15.53 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli erittäin hyvä, että tässä nostettiin esille tämä perheministeri. On aika kummallista, että kun perheistä puhutaan, niin eipä paljon kyllä perheministeriä täällä näy. (Krista Kiuru: Eikä näy perussuomalaisiakaan!) — Eikä nimenomaan keskustapuolueen edustajia, jotka yleensä kyllä ovat pitäneet ainakin puheissaan perheiden puolta, mutta sitten kun tulee tekojen aika, niin ne näyttävät puuttuvan.

Mutta tähän kannustinloukkuproblematiikkaan. Olisin vielä nyt pyytänyt, että ministeri kävisi tämän läpi, sillä kun tästä asiasta esimerkiksi kyselytunnilla helmikuussa teiltä kysyttiin, niin tähän nimenomaisesti vastasitte ja perustelitte tätä esitystä sillä, että tällä kannustinloukkuja puretaan. Nimenomaan käytitte sitä perustelua, että tällä puretaan kannustinloukkuja. Mutta niin kuin me kaikki tiedämme ja tutkimukset ovat osoittaneet, eihän tällä todellakaan kannustinloukkuja pureta. (Eduskunnasta: Lisätään!) Tällähän vain lisätään kannustinloukkuja. Osaltaan, ymmärrän, nyt varmaan vastaatte, että tietyissä asemissa kyllä puretaan, mutta pääsääntöisesti tähän lisäätte tällä kannustinloukkuja. Teidän työllisyysastetavoitteenne (Puhemies koputtaa) karkaa todella kauas tällä esityksellä.

15.54 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin on niin, että monet lapsiperheet ovat pienituloisia, ja näiden pienituloisten perheiden osalta kannustinloukkuja puretaan. Pienituloisten kaksi—kolmihenkisten perheiden maksuja pienennetään, jolloin esimerkiksi yksinhuoltajavanhemman on kannattavampaa ottaa työtä vastaan kuin tällä hetkellä. Toinen positiivinen asia on tämä yhteishuoltajuustilanteiden huomiointi, se on tätä päivää. Tämä lainsäädäntö saatetaan ajanmukaiseen kuntoon, niin kuin edustaja Lauslahti toi esille. Lisäksi minä haluaisin nostaa esille tämän tuntiperusteisen laskutuksen, jonka laki mahdollistaa. Tämä olisi tärkeä viesti nyt kunnille: edistetään tuntiperusteista laskutusta ja otetaan käyttöön sähköiset kirjausjärjestelmät, joilla on todella paljon positiivisia vaikutuksia. Ne tuovat säästöjä mutta myös lisäävät turvallisuutta ja ennen kaikkea vapauttavat varhaiskasvatuksen ammattilaisten työaikaan siihen tehtävään, jota varten he sitä varhaiskasvatustyötä tekevät. Eli (Puhemies koputtaa) tästä vahva suositus kuntiin.

15.55 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laadukas ja kohtuuhintainen päivähoito on naisten työssäkäynnin edellytys, se on tasa-arvoisen yhteiskunnan ja tasa-arvoisen työelämän edellytys. Nyt herääkin epäily siitä, että hallituksen tavoitteena on ajaa naiset kotiin lasten kanssa, pois työelämästä. Muuhun johtopäätökseen ei voi tulla siitä yhteistuloksesta, mikä hallituksen päätöksistä syntyy. Ensin rajataan varhaiskasvatusoikeutta, sitten kasvatetaan lapsiryhmiä päiväkodeissa ja nyt vielä korotetaan merkittävästi aivan tavallisten keskituloisten perheiden päivähoitomaksuja. Tästä syntyy erittäin merkittävä kannustinloukku erityisesti naisille, joiden tulot ovat perheessä yleensä pienemmät kuin miehellä, joten todennäköisesti lopputuloksena on se, että naiset osallistuvat entistä vähemmän työelämään. Ja se jos mikä on huonoa tasa-arvon kannalta, se on huonoa julkisen talouden kannalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

15.56 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että ministeri ei ole näitä esityksiä tehnyt mielellään, ja hän on tehnyt siinä hyvää työtä, miten ne on kohdennettu. Mutta hallitus on päättänyt ja tehnyt arvovalinnan, kun se on päättänyt näistä maksujen korotuksista ja siitä raamista, jossa nämä tehdään. Mielestäni se on hyvin risti-riidassa hallituksen työllisyystavoitteiden kanssa, koska esimerkiksi VATTin tutkija tote- si, kun kävi läpi kotihoidon tuen kannustavuusvaikutuksia, että jo 100 euron korotus koti- hoidon tukeen olisi alentanut naisten työllisyyttä 3 prosentilla.

Nyt jos me mietimme kehää — tätä ei voi tietysti suoraan siirtää päivähoitomaksuihin — että päivähoitomaksuissa tulee tämä sama vaikutus ja sen jälkeen palataan kotihoidon tuelle ja kotihoidon tuki taas syrjäyttää pois työelämästä naisia, niin se kehä, johon monet naiset tätä kautta joutuvat, on sellainen, jota yksilö ei välttämättä osaa ennakoida. Meillä nyt jo näkyy tilastoissa se, että meillä on paljon piilotyöttömiä, ja sieltä löytyy paljon hy- vässä työiässä olevia naisia. Taustalla ovat joko perhesyyt ja lapset tai sitten se, että ajatel- laan, että päivähoitoon laatu (Puhemies koputtaa) on heikentynyt, tai se, että opiskellaan, jolla tietenkin on jo positiivinen merkitys.

15.58 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvää on, että naisia tarvitaan ehdottomasti työelämässä entistä enemmän. Meillä on ikääntyvä Suomi, ja se tarkoittaa, että jokainen meistä, olemme miehiä tai naisia, tarvitaan sitä kortta kanta- maan työelämään. Siltä osin keskustelu kannustinongelmista ja niiden poistamisesta on paikallaan, ja siltä osin on syytä arvioida myös eri hallituksen esitysten vaikutuksia kan- nustinongelmien poistumiseen tai lisääntymiseen ja myös tuoda ne rehellisesti näkyviin toimenpiteiden kera.

15.58 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi valitetta- vasti ottaa näillä päätöksillä tuntuja askeleita taaksepäin tasa-arvossa. Nämä korotukset, joita ollaan tekemässä, ovat kohtuuttomia lapsiperheiden osalta. Tiedetään, että näitä on lu- kuisia muitakin. Ensin leikattiin pienituloisilta ja nyt leikataan keskituloisilta. Kaiken li- säksi suomalaiset ja suomalaiset perheet laitetaan vielä eriarvoiseen asemaan riippuen sii- tä, missä päin Suomea asutaan. On tärkeää muistaa, että varhaiskasvatus on jokaisen lap- sen oikeus ja jokaisella naisella on myös oikeus työelämään.

Arvoisa ministeri, puhuitte äsken kauniisti varhaiskasvatuksesta, mutta tämä hallitus va- litettavasti romutti sen, ja kaiken lisäksi tämä hallitus jättää myös naiset kotiin. Ne jos mit- kä ovat tuntuja askeleita tässä yhteiskunnassa taaksepäin.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Harakka ennen ministerin vastausta.

15.59 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kysyttävä, onko kokoomuksessa yhtään ekonomistia. Jos nyt oikein muistan, niin VATTin edellinen ylijohtaja piti kovaa meteliä siitä, että lapsiperheiden vanhempia ei saada työelämään. Hän sanoi vähän halveksivasti, että "ihana velttoilu on liian houkuttelevaa". Missä tämä henki- lö nyt on, kun hänen puolueensa on rakentamassa aivan valtavaa kannustinloukkua? 25 prosenttia, peräti neljännes, lapsiperheistä kuuluu tähän ylimpään maksuluokkaan. Kah- den keskipalkkaisen työntekijän kahden lapsen hoidon lisälasku on 1 342 euroa vuodessa. Ministeri Stubb on täällä useaan kertaan sanonut, että kenenkään verotus ei nouse. No, tämä lasku tarkoittaa sitä, että näiden molempien työssä käyvien vanhempien veroaste, ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

roprosentti, nousee puoli prosenttiyksikköä. Tämä veronkorotus kohdistuu jostain syystä työssä käyviin pienten lasten vanhempiin ja ennen kaikkia niihin kotiäiteihin, joitten pitäisi haluta ja voida mennä työelämään.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Grahn-Laasosen puheenvuoro, ja sen jälkeen jatketaan debattia. — 3 minuuttia, olkaa hyvä.

16.01 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Puheet varhaiskasvatuksen romuttamisesta ovat kovaa pelottelua ja aliarvioivat sitä työtä, jota päiväkodeissa joka päivä eri puolilla Suomea tehdään, eli toivoisin, että keskustelu siitä osin säilyisi asiallisella ja kunnioittavalla tasolla.

54 miljoonan euron maksukertymän lisäämisestä sovittiin hallitusohjelmassa, ja olemme tehneet opetus- ja kulttuuriministeriössä kovasti työtä rakentaaksemme näillä reunaehdoilla sosiaalisesti oikeudenmukaisimman mahdollisen mallin. Suurin osa maksukorotuksista tulee koskemaan niitä perheitä, jotka sijoittuvat 8., 9. ja 10. tulodesiiliin eli kaikkein hyvätuloisimpiin perheisiin. Toki ne osuvat silloin myöskin, kun laajaa, isoa maksukertymää keräämme, keskituloisiin perheisiin.

Kannustinloukkuvaikutuksista on keskusteltu tässä keskustelussa huomattavan paljon, ja ne ovatkin ihan aiheellinen keskustelunaihe, koska niitä on paljon tässä valmistelun yhteydessä punnittu. Olemme pyrkineet nämä kannustinloukkuvaikutukset minimoimaan valmistelussa mahdollisimman hyvin. Mukana on ollut myös valtiovarainministeriön asiantuntemusta.

Pienituloisten 2—3-henkisten perheiden maksuja pienennetään. Esimerkiksi yksinhuoltajien on tämän lain myötä kannattavampaa ottaa työtä vastaan kuin aikaisemmin, eli maksut pienenevät näillä kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla perheillä. Ja korostan, että varhaiskasvatus on maksutonta kaikkein pienituloisimmille eli heikoimmassa asemassa oleville eli tämä niin sanottu nollamaksuluokka säilytetään. Se on erittäin tärkeätä. Laki antaa mahdollisuuden huomioida erilaiset perhetilanteet. Tuntiperusteinen laskutus on mahdollista tämän lain myötä. Monissa kunnissa on sitä jo hienosti kehitelty. Kannattaa ottaa siitä mallia ja selvää.

Samoin tämä korkeatasoisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen kehittäminen jatkuu voimakkaasti. Kansainvälisesti vertailtuna suomalainen varhaiskasvatus on monille muille maille ihanne — ja se, että meillä varhaiskasvatusjärjestelmä mahdollistaa naisten työssäkäynnin. Kaikin tavoin pyrin omassa toiminnassani ministerinä toimimaan sen puolesta, että tasa-arvo Suomessa toteutuisi entistä paremmin ja että naisilla olisi hyvä asema työmarkkinoilla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten debatti vielä jatkuu.

16.03 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka oppositiopoliitikon päätehtävä on etsiä mahdollisia hallituksen esityksen puutteita, niin kyllä minä haluan sanoa, että kyllä tätä kannustinloukkuproblematiikkaa on tässä esityksessä aika paljon pohdittu ja täällä on myös kunnianhimoisesti pyritty purkamaan niitä kannustinloukkuja. Se perusongelma liittyy ylipäätään siihen, että kun meillä on tarveharkintainen järjestelmä, niin aina, kun jostakin puretaan yksi kannustinloukku, johonkin toisaalle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

syntyy uusi. Tämä on matematiikkaa, ei ideologiaa. Me emme pääse mihinkään, niin kauan kuin meillä on tarveharkintainen järjestelmä.

Sen takia minä koetan puhua sen verorahoitteen järjestelmän puolesta, joka poistaisi ne kaikki kannustinloukut sitten kerralla. Niin kauan kuin meillä on tarveharkintaisia järjestelmän osia, siitä täytyy jokin keskeinen muuttuja poistaa. Joko poistetaan työelämä tai sitten poistetaan päivähoito kokonaan, jotta me pääsisimme eroon niistä kannustinloukuista. Muita vaihtoehtoja ei yksinkertaisesti ole, ja sen takia tämä on niin ongelmallinen.

16.05 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy nyt sanoa sosialidemokraateille, jotka täällä totesivat, että suomalainen varhaiskasvatus on täysin romuttunut, että kyllä olen eri mieltä. Ja kyllä varmasti tuolla suomalaisella varhaiskasvatuskentällä ihmetellään, eikö heidän työtään siellä arvosteta. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä)

Tästä lakiesityksestä kyllä sanon sen, että ministeri on tehnyt hyvää työtä siinä, että kannustinloukkuproblematiikkaan on pyritty puuttumaan, mutta se iso haaste, mikä tässä on, on se, että tavallisilla keskituloisilla perheillä, jotka maksavat jo sitä korkeinta maksuluokkaa, tämä kannustinloukkuongelma on kova, ja on selvää, että tämä asia pitää vielä läpivalaista ja katsoa täällä eduskunnan työssä. Mutta kun varhaiskasvatukseen on osunut monta muutosta samaan aikaan, kotihoidon tuki on ollut ikään kuin koskematon ja sitten meillä vielä ovat nämä iltapäivähoitomaksut, niin on ihan selvää, että tätä kokonaisuutta pitää katsoa. Ja kun sivistysvaliokunta edellytti, että ministeriö tuo keväällä 2017 selvityksen varhaiskasvatuksen tilasta, niin kysyisinkin, onko tämä työ vireillä. Se olisi myöskin hyvä pohja sille, että varhaiskasvatuslain kakkososa tehdään. (Puhemies koputtaa) Milloin tuon lain valmistelu aloitetaan, (Puhemies: Aika!) ja milloin se tulisi eduskuntaan? Se olisi tärkeä merkki siitä, että varhaiskasvatusta arvostetaan.

16.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä koulutuksellinen tasa-arvo on murentunut, ja siltä osin voi sanoa, että kyllä me katsomme tämän hallituksen tekemisiä hyvin pitkälti silmällä, joka ei teitä mairittele. On aivan fakta se, että jatkossa on suuri merkitys sillä, mihin perheeseen lapsi syntyy. Tämä särkee meidän sydäntämme, että me olemme tehneet sellaista politiikkaa, että lapsi ei saa olla lapsi riippumatta siitä, mihin perheeseen syntyy. Nämä kaikki maksujen korotukset ovat ajaneet lapsiperheet hyvin vaikeaan asemaan, ja vain pahenee, nimittäin nyt on jo suuri merkitys sillä, mihin kuntaan sattuu syntymään. Täällä ministeri ei enää tänään kertonutkaan, että tästä tarjouksesta voi kunta kieltäytyä. Kysynkin, ministeri, teiltä: Voivatko kunnat vielä tästä kieltäytyä? Eilen kuulin pääministerin suusta, että kunnat eivät enää jatkossa tästä kieltäydy vaan 130 miljoonaa otetaan vuonna 2017 kunnilta, jos ei sana rupea kuulumaan, eli vähimmäismaksutasoja korotetaan. Eli jos kunnat kieltäytyvät, tarkoittaako tämä, ministeri, sitä, että te sitten ajatte pakkokeinoin kunnat todella tätä lakia noudattamaan?

16.07 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit on yrittänyt ymmärtää monia hallituksen tekemiä rakenteellisia uudistuksia ja leikkauksia, jotka ovat olleet vaikeita, mutta tämän kohdalla ymmärrystä ei riitä, koska tämä todellakin niin osuu lapsiperheitten tulotasoon kuin myöskin todellakin heikentää työn vastaanottamisen kannattavuutta. Siinä mielessä tuntuu, että tällä lyödään yksityiseen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

louteen, yksityisen ihmisen ja perheen rahakukkaroon, mutta yhtä lailla myös tähän valtiontalouden isoon haasteeseen. Tämä tuntuu todella, todella kummalliselta esitykseltä.

Olisin kiinnittänyt huomiota vielä siihen, että nyt nämä asiakasmaksut nousevat kunnallisessa päivähoidossa sille tasolle, että lapsi kannattaa viedä pikemminkin yksityiseen hoitoon, koska siellä nämä maksutasot tulevat olemaan pienempiä. Onko tämä ollut tarkoituksellista, vai onko tämä nyt tullut ikään kuin kylkiäisenä tässä esityksessä? Onko tässä joku ideologinen tausta tällä valinnalla? Näin tulee tapahtumaan, jos katsoo, millä tavalla nämä maksut nyt nousevat kunnallisella puolella.

16.08 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus kirjoitti hallitusohjelmaansa, te kirjoititte sinne, että Suomessa naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia, ja täytyy kyllä sanoa, että kun näitä meille jatkuvasti tuotavia esityksiä katsoo, niin vaikuttaa siltä, että tähän asiaan halutaan nyt muutos.

Tuntuu vähän uskomattomalta kuunnella kokoomuksen syytöksiä siitä, että oppositiosta jotenkin pelotellaan ihmisiä, kun te itse tuotte meille toistuvasti päivähoitoa ja lasten asemaa heikentäviä esityksiä — kyllä se arvostuksen puute Suomen varhaiskasvatuksen ammattilaisia kohtaan löytyy jostain ihan muualta kuin oppositiosta. Ja jos tässä tavoitteena ei ole kotiäitiyhteiskunnan vahvistaminen ja naisten työhönpääsyn heikentäminen, niin minä takia näitä tulorajoja ei kunnolla laitettu kuntoon, niin että nämä korotukset kohdistuisivat oikeasti hyvätuloisiin ihmisiin eivätkä joka neljanteen perheeseen, niin kuin täällä on jo mainittu? Siihen olisi ollut mahdollisuus, ja se olisi vähentänyt huomattavasti tätä kannustinloukkua, jonka te nyt luotte kotona oleville äideille.

16.09 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen muun muassa työttömiltä, ryhmäkokojen kasvattaminen ja nyt nämä maksukorotukset — ne ovat sitä hallituksen politiikkaa, jota pidetään perheystävällisenä hallitusjoukkueen näkökulmasta. Tämä ei tietenkään pidä paikkaansa. Minäkin olisin, arvoisa puhemies, kiinnostunut saamaan ministeriltä vastauksen siihen, voivatko kunnat päättää jatkossa näistä maksuista itsenäisesti, ilman että niille sitten tulee valtion toimesta kurinpitotoimenpiteitä, niin kuin tapahtui subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaamiseen liittyvien päätösten osalta tai ryhmäkokoon puuttumisen osalta, kun kunnat ovat jättäneet hallituksen esityksiä hyväksymättä tuolla kunnissa. Olisi mielenkiintoista tässä yhteydessä kuulla tämä hallituksen kanta ja myös opetusministerin suusta.

16.10 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdenvertainen mahdollisuus varhaiskasvatukseen on turvattava Suomessa kaikille lapsille, se on pääpointti. Siitä ei tule tinkiä. Tässä hallituksen esityksessä pienituloiset ja yksinhuoltajat huomioidaan, ja se on hyvä asia. Keskituloisten kohdalla, jos on esimerkiksi kolme lasta, korotetut maksut ovat yläkantissa. Ehkä pitäisi vielä miettiä, onko siinä jotain tehtävissä, etteivät heidän kohdallaan nousisi näin jyrkästi maksut. Kokonaisuudessaan ei myöskään pidä unohtaa sitä, että perheissä tehtävä työ on tärkeää ja valinnanvapaus perheelle on tärkeää.

Kysyisin ministeriltä tällaista asiaa, että jos lapsen vanhemmat ovat eri paikkakunnilla ja tarve varhaiskasvatukseen tietysti on molempien huoltajien paikkakunnilla, niin miten tämä kuntien välinen taseus silloin toimisi, ja vielä sitä, että kun korotuksia tulee, niin onko tämä tiedotus mennyt perheille perille, koska täytyy näitä varhaiskasvatuspaikkojakin anoa jo hyvin aikaisessa vaiheessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

16.11 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä keskusteltiin siitä, että tätä työllisyysvaikutusta ja kannustavuusvaikutusta pitäisi arvioida eduskunnassa, niin olen siitä täsmälleen samaa mieltä. Mutta tässä on se vaara, että kun tehdään yksittäisiä päätöksiä ja arvioidaan yksittäisten lakien kannustinvaikutusta, niin se kumuloituva vaikutus on se, joka itse asiassa sitten katkaisee sen kamelin selän. Juuri äsken sain viestin äidiltä, joka sanoi, että ei kannata enää mennä töihin tämän jälkeen, kun perheessä on kaksi lasta ja maksut nousevat niin paljon.

Näitä perheitä on, jotka tällä hetkellä miettivät, mitä he tekevät, ja tämä on aika kohtuutonta, jos me mietimme, että meidän iso yhteinen tavoitteemme on työllisyysaste. Siinä mielessä on arvioitava sekä sitä, mitä tulee verotuksen kautta, mitä tulee kilpailukykykysymyksen kautta, mitä tulee päivähoitomaksujen kautta, mitä tulee iltapäivähoitojen kautta, että myös sitä, mitä tulee päivähoiton laadun kautta, koska suurin syy naisten vetäytymiseen työmarkkinoilta on pelko siitä, että päivähoito ei ole enää niin laadukasta tai varhaiskasvatus ei ole enää niin laadukasta. Olisi syytä miettiä myös se, mikä on piilotyöttömyyden rakenne tällä hetkellä, ja tehdä siitä oikein kunnon selvitys. Siitä ei ole varsinaista tietoa.

16.12 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä, että meidän tulee katsoa kokonaisuutta, verotusta ja maksuja, ja tarkastella sitä kokonaisuutena, koska maksut ovat eräällä tavalla veroluonteisia maksuja. Samalla tässä herää kysymys, millä tavalla me hallitsemme tätä. Kun esimerkiksi kunnissa tulee maksutuottoja lisää, niin periaatteessa sen tulisi merkitä sitä, että verotukseen olisi vähemmän paineita, mikä mahdollistaisi myöskin jollakin aikajänteellä verotuksen alentamisen, ja tämänhän tulisi olla myöskin yhtenä tavoitteena. Samalla kun maksut lisääntyvät isille ja äideille, niin isien ja äitien osalta varmasti nousee kysymys siitä, mikä on varhaiskasvatuksen laatu, jolloin heillä on myös entistä suurempi oikeutus kysyä, millä tavalla varhaiskasvatusta kehitetään ja millä tavalla varmistetaan mahdollisimman korkeatasoinen varhaiskasvatus lapsille. Siltä osin on erittäin hieno asia, että meillä on varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmien perusteet tulossa tässä tämän vuoden puolella.

16.14 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt tuntuu, että hallitus on irtautunut tavallisen ihmisen arjesta. Nämä lapsiperheisiin kohdistuvat säästöt ja maksujen korotukset ovat kokonaisuutena aivan kohtuuttomia ja samalla ristiriidassa hallituksen kannustinloukkujen purkamistavoitteiden kanssa. Varhaiskasvatuksen heikennykset, aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen sekä nyt nämä päivähoitomaksujen korotukset eivät voi olla jättämättä jälkiä suomalaisten lasten ja perheiden hyvinvointiin. Kyllä ne vaarantavat varhaiskasvatuksen tavoitteet ja lisäävät eriarvoisuutta ja kasvattavat riskiä syrjäytyä. Kysynkin: onko hallitus tehnyt nimenomaan lapsiperheisiin kohdistuvien säästöjen ja leikkausten kokonaisvaikutusten arviointia? Nyt nämä asiat ja esitykset tulevat täällä yksi kerrallaan, mutta miten nämä kokonaisuutena vaikuttavat lapsiin ja lapsiperheisiin, siitä haluaisin tietää. Ja jos tällaista on tehty, niin voisiko ministeri tuoda tämän arvioinnin tulokset tänne meidän kaikkien tietoon?

16.15 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osa kunnista on päättänyt, etteivät ne ota käyttöön näitä aiemmin päätettyjä varhaiskasvatusoikeuden rajoituksia ja lapsiryhmien kasvatuksia, ja todennäköisesti tässäkin esityksessä käy niin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

osa kunnista korottaa maksuja, osa kunnista ei korota maksuja. Kunnioitan niitä kuntia, jotka ovat päättäneet panostaa lapsiperheisiin ja lapsiin ja ovat jättäneet tekemättä näitä hallituksen päättämiä huonoja toimia, mutta se toki aiheuttaa sen, että perheet ovat hyvin eri-arvoisessa asemassa sen perusteella, missä kunnassa he päättävät asua. Haluankin kysyä ministeriltä, hyväksytäänkö tämä ihmisten välinen epätasa-arvo, joka tässä tilanteessa syntyy, mitä tälle aiotaan tehdä ja eikö tätä nähdä ongelmana. Olen kyllä eri mieltä siitä, olisiko parempi asiakasmaksuilla kerätä nämä tulot, mitä päivähoiton järjestämiseen tarvitaan. Itse näkisin, että progressiivinen verotus olisi parempi ja tasa-arvoisempi tapa rahoittaa laadukas varhaiskasvatus.

16.16 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisaalta kyllä aiheuttaa varmaan monissa meissä kummastusta, kun aikaisemmin täällä meille aina viesti on ollut se, että jokainen kynnelle kykenevä kun saataisiin työelämään, ja nyt sitten kun katsoo näitä eri esityksiä, mitä hallitus tuo, niin tästä syntyy varmasti monelle kuva, kuten meistä moni on saanut sellaista viestiä varsinkin pienten lasten vanhemmilta, että annetaan suoraan sitä viestiä, että ei kannatakaan mennä sinne työelämään, että on parempi, kun jää kotiin. Ja eihän se tietenkään tämmöisessä tilanteessa, missä Suomi on, ja kun hallituksellakin on tavoite nostaa työllisyysastetta, voi mitenkään olla se viesti, mitä me haluamme tuoda. Senpä takia on varmaan syytä, että tämänkin problematiikka, minkä hallitus on aiheuttanut, nyt sitten eduskunnassa katsottaisiin uudestaan ja tähän saataisiin ratkaisu. Siinä mielessä on kyllä mielenkiintoista, että nyt kaikki — hallituspuolueiden edustajia on täällä aika vähän — näköjään kuitenkin kannattavat sitä, että näille ongelmille, mitä tässä esityksessä on, tehtäisiin jotain, joten voiko tästä nyt päätellä, että hallitus täällä eduskunnassa sitten korjaa aiheuttamansa ongelmat?

16.17 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten kannalta on tärkeää, että jokainen lapsi pääsee varhaiskasvatukseen. Se on lapsen oikeus. Mutta lasten kannalta on myöskin tärkeää, ettemme ahnehdi tulevien sukupolvien mahdollisuuksia. Vaikeassa tilanteessa ministeri ja hallitus ovat tuoneet tänne lakiesityksen, jossa on kipeitä säästöjä. Te tyrmäätte joka ikisen säästöehdotuksen. Huudatte jokaisen säästöehdotuksen perään: näin ei saa tehdä. Kyllä se maailma olisi kamala, jos opposition pillin mukaan mentäisiin.

Mutta kehittämisloikka tehdään varhaiskasvatuksessa. Nyt ensimmäistä kertaa tulee sitovat varhaiskasvatuksen suunnitelmaperusteet. Ne ovat lausuntokierroksella elokuussa. Nyt jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä joutuu näitä noudattamaan. Tällä tavalla me varmistamme sen, että jokaisen lapsen varhaiskasvatus on laadukasta. Myös varhaiskasvatuksen kehittämisohjelma on tekeillä ja kehittämisverkosto. Nämä toimet olisi ehkä pitänyt tehdä jo ripeämmin. Kiitos ministerille, että nyt laatua todellakin kehitetään. Se on tarpeen, kun eletään todella vaikeissa säästötalkoissa.

16.18 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt oman vaihtoehtobudjetin, jossa on selkeästi otettu kantaa myöskin tällaisiin leikkauksiin. SDP:n kokonaisuudessa on olemassa menojen säästöjä. Siellä on tulojen lisäyksiä tavalla, jolla veroaste ei nouse. SDP:n vaihtoehdossa myöskin velkaantumiskehitys, lasten ja nuorten tulevaisuus on otettu huomioon sillä tavalla, että SDP:n vaihtoehdossa otetaan 330 miljoonaa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa velkaa. Täytyy muistuttaa, että kokoomus on se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

puolue, joka on eniten velkaannuttanut 87:stä lähtien (Eduskunnasta: Näin se on!) Suomen valtiota ja julkista taloutta.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt kuitenkin uudelleen vielä tietää ministeriltä sen, onko kunnilla itsenäinen oikeus ilman raippaa nyt päättää näistä maksujen korotuksista, ettei niitä otetakaan käyttöön, jos jossakin kunnassa halutaan oikeudenmukaisempaa ja tasa-arvoisempaa politiikkaa tehdä kuin hallitus haluaa tehdä.

16.19 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaukset ja niiden suuruus ovat arvovalintoja. Tämän hallituksen arvovalinnat ovat kovia. Te leikkaatte eniten lapsilta, lapsiperheiltä ja koulutuksesta euromääräisesti. Vihreiden vaihtoehdossa lapsilta leikkaamisen sijaan leikataan ympäristölle haitallisia tukia. Te haluatte suosia saastuttamista, me haluamme suosia kasvatusta.

Arvoisa puhemies! Nyt tässä on puhuttu keskusteluissa näistä kannustinloukuista. Jos ajatellaan keskituloista perhettä — esimerkiksi äiti, joka on lastentarhanopettaja, ja isä poliisi — niillä tuloilla päätyy jo suunnilleen sinne ylimpään maksuluokkaan elikkä noin keskituloinen perhe, jopa vähän alle keskituloinen, päätyy ylimpään maksuluokkaan. He maksavat 1 450 euroa vuodessa enemmän, jos heillä on kaksi lasta. Tämän lisäksi hallitus on leikkaamassa paljon muutakin lapsiperheiltä: lapsilisää, etuuksia, vanhempainpäivärahaa. Jos kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkaus tulee, niin näille perheille tulee tuhansien eurojen tappiot vuositasona. Lasketteko te ollenkaan yhteen sitä, kuinka paljon te leikkaatte lapsiperheiltä? (Puhemies koputtaa) Onko tässä mitään kokonaisvaikutusta takana arvioitu?

16.20 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siitä me emme pääse yli eikä ympäri, etteikö tämä lakiehdotus lisää lasten eriarvoisuutta ja lisää sukupuolten välistä epätasa-arvoa. Siitä varmaan ollaan yhtä mieltä.

Edustaja Sarkomaa ensimmäisessä debattipuheenvuorossaan minun mielestäni ansiokkaasti nosti esille sen, että tästä pitää tehdä laaja vaikutusarviointi. Mutta sen lisäksi tarvitaan kokonaisvaikutusarviointia lapsiperheisiin kohdistuviin säästöihin ja heikennyksiin, miten ne vaikuttavat tavallisen perheen toimeentuloon. Ei tarvitse olla ruudinkeksijä, että voi jo tässä sanoa, että köyhyydessä elävien lasten määrä tulee sen kus vaan lisääntymään. Siinä mielessä pitäisi hälytyskellojen hallitusedustajien päässä soida. Toivottavasti tällaiseen lakiehdotukseen perustuslakivaliokunta antaa tyrmäävän vastalauseen.

16.21 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys päivähoitomaksujen korottamiseksi on osoitus siitä, että hallituspuolueitten edustajat, ministerit sekä virkamiehet eivät elä samassa todellisuudessa tavallisten lapsiperheiden kanssa. Korkeimman päivähoitomaksuluokan esitetty korotus on todella suuri, ja tämä nosto tulee heikentämään perheen muuhun kulutukseen käytettävissä olevia varoja jopa tuhansilla euroilla vuodessa, ja nämä erilaiset maksukorotukset muualle sekä päivähoitoon jo tehdyt heikennykset hankaloittavat lapsiperheiden elämää aivan dramaattisesti. Ne vaarantavat myöskin näitä täällä lueteltuja varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä lisäävät eriarvoisuutta, kasvattavat riskiä syrjäytyä ja (Puhemies koputtaa) nostavat kynnystä mennä töihin.

16.22 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus monilla toimilla murentaa lasten hyvinvointia: ryhmäkokoja kasvatetaan, mikä heikentää päi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

vähoidon laatua, lapsilisiä korotetaan, työttömien perheiden lasten oikeus kokopäivähoidon on poistettu. Tässä keskustelussa on noussut hyvin esille se, että nämä korotukset ovat kohtuuttomia nippa nappa keskituloiselle perheelle, ja monella suulla on toivottu sitä, että näiden kannustinloukkujen purkamiseen kiinnitetään huomiota valiokuntatyöskentelyssä, jotta esitys ei heikennä naisten työllisyyttä. Tässä varmasti on vaihtoehtoja ja ratkaisuja tarkastella esimerkiksi kaikkein rikkaimpien ja varakkaimpien päivähoitomaksuja, jotka ovat nyt samat kuin niillä perheillä, jotka ovat juuri ja juuri keskituloisia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä neljä vastauspuheenvuoroa, joiden jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen mennään sitten ainakin joksikin aikaa tuonne puhujalistalle. Ja ne neljä henkilöä ovat edustajat Razmyr, Lauslahti, Kiuru ja Essayah.

16.23 Nasima Razmyr sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On helpompi rakentaa vahvoja lapsia kuin korjata rikkiäisiä aikuisia. Sen takia, edustaja Sarkomaa, tässä voisi sanoa, että varhaiskasvatustamme on romutettu, lapset on asetettu Suomessa eriarvoiseen asemaan. Mutta yhtä lailla haluaisin kuulla ministeriltä — oli hienoa kuulla, että olette myös itse huolissanne näistä kannustinloukuista — onko syytä sitten tosiaankin arvioida tämä uudelleen. Tämähän on tulossa myös meille sivistysvaliokuntaan, ja meillä on sivistysvaliokunnassa kuitenkin hallituspuolueiden edustajilla enemmistö, ja tietenkin on sitten hallitus, ja toivoisin siltä osin muutoksia ja korjauksia myös valiokuntavaiheessa. Ja kysyn myös siitä, annetaanko myös kuntien itse päättää ja määrätä, koska kunnilla on tällä hetkellä kuitenkin se mahdollisuus ollut olemassa, vaikkakin se asettaa toki kunnat hyvin eriarvoiseen asemaan. Näihin kysymyksiin toivoisin vielä ministeriltä vastausta.

16.24 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannustinongelmat ovat etenkin pienituloisten perheiden kohdalla ja yksinhuoltajaperheissä. Arvovalintoja on tässä hallituksen esityksessä tehty. Arvovalinnat ovat kohdentuneet juuri niihin vähävaraisempiin lapsiperheisiin. Ensinnäkin nollamaksuluokka säilyy. Toiseksi pienituloisten yksinhuoltajaperheiden maksut kevenevät jonkin verran. Siltä osin voi todeta, että kannustinongelmia näissä vähävaraisemmissa ja pienituloisemmissa perheissä on pyritty purkamaan. Selvää on, että keskituloisten kohdalla kannustinongelmat tulee selvittää ja katsoa kokonaisuutta verotus ja maksut.

16.25 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On toden totta, että tämä hallitus on tällä kaudella uudistanut varhaiskasvatusta kolmella tavalla. Se, mitä uudistamisella ja kehittämisellä tarkoitetaan, ei kuitenkaan vastaa meidän käsitystämme palveluiden parantamisesta, koska olette tällä hallituskaudella jo subjektiivista päivähoito-oikeutta rajanneet, olette ryhmäkokoja merkittävästi isontaneet, vaikka me esitimme viime kaudella koko eduskunnalle, että näitä ryhmäkokoja olisi ruvettu pienentämään, ja sen lisäksi nyt te tuotte esityksen päivähoitomaksujen korottamisesta niin uskomattomalla tavalla, että siis 6 600:lla pääsee yli 20 prosentin korotukseen. Kyllä tämä yhtälö on niin mahdoton, että minulle tulee mieleen, että onkohan tässä tapahtunut joku virhe.

Mutta kun luin Ilta-Sanomia 19.4., niin sielläpä kertoo perussuomalaisten Pohjois-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja, että hänkin on tällaisessa kannustinloukussa. Insinöörinä hän tykkää tehdä laskelmia, ja hän laski, että on kannattavampaa olla kotona. Ja kun häneltä sitten tarkalleen kysytään, mikä on sitä ansaitsemista kohtuullisen hyvin, että kannattaisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

vielä mennä töihin, niin hän kertoo, että jos palkka olisi bruttona 2 700 euroa ja siitä vähennettäisiin verot, summa olisi aika lailla sama kuin se, minkä hän saa, kun on kotona. En minä yhtään enää ihmettele, että te tuotte tällaisen esityksen tänne, kun tämäkin kertoja, joka Ilta-Sanomissa näin kertoo, on kuitenkin yhden piirin puheenjohtaja perussuomalais-ten — hallituspuolueen — joukoista.

Minä kysyn vielä kerran, mitä järkeä tässä esityksessä on, kun eilen Lindströmin pakko-
pihvi (Puhemies koputtaa) lähti siitä, että kannustetaan työllisyyteen, ja tänään lähdetään-
kin siitä, että ei kannusteta työllisyyteen. Minä en ymmärrä, miten vasen käsi voi tehdä jo-
tain sellaista, mitä oikea ei tiedä. Mutta se näyttää olevan tällä pohjalla mahdollista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Essayah ja sen jälkeen minis-
teri. — Olkaa hyvä.

16.27 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarko-
maa käytti täällä aluksi ihan rakentavan puheenvuoron siitä, että näitä kannustinloukkuja
täytyy nyt ihan täällä eduskunnassa tutkia ja miettiä, mitä tälle esitykselle pitää tehdä, mut-
ta sitten hän moitiskeli, ettei oppositiolta ole tullut näitä vaihtoehtoja. Kyllähän esimerkik-
si KD on tehnyt ihan selkeitä arvovalintoja omassa vaihtoehtobudjetissaan. (Sari Sarko-
maa: KD on poikkeus!) Me olemme viime syksynä jo esittäneet sitä, että veronkierrosta,
harmaasta taloudesta, voidaan aivan varmasti saada tuloja, ja toisaalta olemme esittäneet
kannustavaa perusturvaa, jolla nämä kannustinloukut voitaisiin purkaa. Olemme myöskin
kannustavaa opintotukea esittäneet. Eli kyllä täällä oppositiossa on näitä vaihtoehtoja eikä
pelkkää vastustamista.

Mutta nyt olisi tärkeää, että kun teillä hallituksessa on se perheministeri, niin se perhe-
ministeri katsoisi, miten nämä eri siiloista tulevat leikkaukset ja maksujen korotukset koh-
distuvat niihin samoihin lapsiperheisiin. Tätä me odotamme. Jos hallituksella on perhemi-
nisteri, niin tätä me häneltä odotamme. Tämähän se perheministerin tarkoitus on, ja nyt
tuntuu, että tämä perheministeri-nimike on jäänyt aivan vain ilmaan. Siinä mielessä en syy-
tä teitä, (Puhemies koputtaa) ministeri Grahn-Laasonen, tästä asiasta, mutta nyt lähettäkää
terveisiä sille perheministerille, että hoitaa tämän tehtävänsä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri vastaa, enintään 3 minuuttia.

16.29 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Per-
heministeri ei ole valitettavasti paikalla, mutta tässä on yksi perheellinen ministeri, joka
yrittää vastata näihin kysymyksiin, ja kiitos monista kommentteista.

Kunnat viime kädessä päättävät itse, ja tällä esityksellään valtio asettaa enimmäiskaton.
Minkä takia näitä päätöksiä tehdään — luulen, että suomalaiset hyvin tietävät sen syyn, ta-
loustilanteen, joka maassamme vallitsee, ja sen, että jos valtion ja kuntien velkaantumista
jatketaan ja viivytellään välttämättömien päätöksien tekemistä, niin siitä kärsivät eniten
juuri ne lapset, joista tänään tässä salissa puhumme.

Varhaiskasvatuksesta maksetaan jatkossakin julkisin verovaroin noin 84 prosenttia, eli
se on vahvasti julkinen palvelu ja aivan erinomaisen laadukas sellainen. Pienituloiset on
tässä esityksessä erityisesti huomioitu, niin kuin olen useaan otteeseen kertonut. Kaikkein
pienituloisimmat, kaikkein heikoimmassa asemassa olevat perheet eivät jatkossakaan
maksa varhaiskasvatuksesta, vaan heille se palvelu on maksutonta, ja pienituloisille yksin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

huoltajaperheille tulee maksuihin jopa alennusta tämän esityksen myötä ja sitä kautta tulee kannattavamaksi ottaa työtä vastaan. Kyllä tässä esityksessä sen ohella, että tämä ei ihan helppo esitellä ole, on myöskin parannuksia nykyiseen järjestelmään. Toivon, että se huomioidaan, ja uskon, että sitä vastaan te tuskin olette, vai kuinka?

Varhaiskasvatuksen kehittämisestä kysyttiin hyvinkin tässä, ja Opetushallituksen kanssa sitä työtä tehdään. Oleellista on nimenomaan varhaiskasvatuksen pedagogiikan vahvistaminen. Lastentarhanopettajien koulutusmääriä yliopistoissa lisätään. Tämä laatu on vahvasti fokuksessa, kun Opetushallitus laatii varhaiskasvatuksen perusteita ensimmäistä kertaa. Opetushallitus myöskin pyynnöstäni ja yhteistyössämme lähtee rakentamaan ensimmäistä kertaa varhaiskasvatuksen kehittämisverkostoa, eli sitä kautta pyritään luomaan käytäntöjä, joita sitten levitetään koko maahan, joissa varhaiskasvatuksen laatu vahvistuu. Samoin meillä on ensimmäistä kertaa tämän hallituksen aikana jaettu kehittämisavustuksia varhaiskasvatuksen laadun parantamiseen, ja se on myös otettu kunnissa erittäin hyvin vastaan.

Samoin sitten lain edelleen kehittäminen, muun muassa perheiden ja päiväkotien tiedonkulun helpottaminen, erilainen digitalisaation hyödyntäminen ja tosiaan tämä pedagogiikan vahvistaminen on jatkotyössä iso asia, samoin se, mitä tiedämme tänä päivänä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja sen vaikuttavuudesta ja siitä, mitä edustaja Sarkomaa esimerkiksi on vahvasti pitänyt esillä: että kiusaamisen merkkejä pystytään havaitsemaan jo siellä varhaiskasvatuksen vaiheessa ja ennalta ehkäisemään ja puuttumaan syrjäytymiseen hyvin varhain. Samoin tästä varhaisesta vuorovaikutuksesta tiedämme koko ajan enemmän ja siihen panostetaan näiden ihan kaikkein pienimpien lasten osalta. Uskallan sanoa, että näidenkin kaikkien esitysten jälkeen suomalaisen varhaiskasvatuksen laatu on aivan erinomainen ja se kehittyy myös eteenpäin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

16.32 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hallituksen esitys päivähoitomaksujen korottamiseksi on osoitus siitä, että hallituspuolueiden edustajat ja ministerit sekä virkamiehet elävät eri todellisuudessa tavallisten ihmisten kanssa.

Lapsiperheiden taloudellinen asema on heikentynyt viimeksi kuluneen runsaan 10 vuoden aikana. Suuri osa lapsiperheistä sijoittuu keskituloisiin tuloluokkiin, mutta pidemmällä aikajaksolla lapsiperheiden keskituloisuus on hitaasti vähentynyt. Suurituloisuus on lapsiperheiden joukossa keskimääräistä vähäisempää. Köyhien ja köyhyysrajalla elävien lapsiperheiden määrä on kohonnut. Köyhyys työssäkäynnistä huolimatta on nimenomaan lapsiperheiden todellisuutta. Köyhät lapsiperheet ovat myös useammin pikkulapsiperheitä. Niissä on alle 3- ja 3—5-vuotiaita lapsia selvästi useammin kuin muissa lapsiperheissä eli juuri niitä päiväkotikäisiä. Mitä pienemmät tulot, sitä vaikeampaa on ylläpitää nyky-yhteiskunnassa normaalia elintasoa ja elämäntapaa. Elintason noustessa yhteiskunnassa nousevat myös vaatimukset sen suhteen, mitä katsotaan tarvittavan normaaliin elämään. Pienituloisuus johtaa jossakin vaiheessa absoluuttiseen kyvyttömyyteen osallistua tavanomaisesti katsottuihin toimintoihin.

Korkeimman päivähoitomaksuluokan 22 prosentin korotus on todella suuri ja kohtuuton. Maksun nosto tulee heikentämään perheen muuhun kulutukseen käytettävissä olevia varoja tuhansilla euroilla vuodessa. Hallituksen erilaiset muut maksukorotukset sekä päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen kohdistuvat heikennykset hankaloittavat lapsiperheitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

elämää aivan dramaattisesti. Ne vaarantavat varhaiskasvatuksen tavoitteita, lisäävät eriarvoisuutta, kasvattavat riskiä syrjäytyä ja nostavat kynnyistä mennä töihin. Maksujen korotukset ovat poissa perheiden muusta kulutuksesta ja lisäävät köyhyyttä. Lapsiperheissä jokainen euro menee kulutukseen, kuten ruokaan, vaatteisiin, harrastuksiin, asumiseen, ja näistä kaikista ovat poissa ne eurot, jotka menevät päivähoitomaksuihin. Monilapsisissa perheissä päivähoitomaksut lähentelevät 1 000:ta euroa kuukaudessa. Ihmiset kokevat, että työssäkäynnistä on tullut aikuisille liian kalliiksi käynyt harrastus.

Sosialidemokraattien tavoitteena on rakentaa Suomesta lapsi- ja perheystävällinen yhteiskunta. Hyvinvoiva ja vauras Suomi rakentuu hyvälle lapsuudelle. Ihmisen elämän varhaiset vuodet ja lapsuuden perheen arki luovat perustan aikuiselle. Yhteiskuntapolitiikassa tärkeintä on pitää hyvää huolta jokaisesta lapsesta. Universaaleilla peruspalveluilla tavoitetaan kaikki lapset ja nuoret. Toimiva neuvolajärjestelmä, perheiden ja lapsen tarpeisiin vastaava laadukas varhaiskasvatus sekä lapsen kehitystä tukeva koulu luovat rakenteen, jolla estetään tehokkaasti syrjäytymistä ja luodaan tasa-arvoa. Vahvasti resursoidut ja oikein kohdennetut peruspalvelut vähentävät erityispalveluiden tarvetta, mikä on sekä kansantaloudellisesti että inhimillisesti kestävä poliitiikka.

SDP:lle laadukas maksuton varhaiskasvatus on perhepolitiikan keskeisimpiä tavoitteita. Kannatamme laajaa subjektiivista päivähoito-oikeutta. Varhaiskasvatuksen on oltava jokaisen lapsen oikeus riippumatta vanhempien varallisuudesta tai työllisyystilanteesta. Sosialidemokraatit korostavat erityisesti laadukkaan päivä- ja vuorohoidon merkitystä lapsen, vanhempien ja yhteiskunnan edun kannalta. Varhaiskasvatuksen on tuettava lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Kuntien ei toivottavasti ole pakko korottaa päivähoitomaksujaan hallituksen päätösten myötä. Tätä viisautta todellakin toivon kuntien päättäjiltä. Lapsuuden myönteiset olosuhteet luovat perustan myös aikuisiän hyvälle elämälle ja sitä kautta koko yhteiskuntamme hyvinvoinnille.

16.37 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksessa on yksi sellainen mielenkiintoinen piirre, joka näyttäytyy hyvin erikoisella tavalla. Meillä on keskustalainen pääministeri, ja ehkä pitkään aikaan, moneen kymmeneen vuoteen, maatalous ei ole voinut niin huonosti kuin juuri nyt. Meillä on kokoomuslainen valtiovarainministeri, ja ehkä sotien jälkeen ei ole koskaan tehty niin merkittäviä leikkauksia koulutukseen, tieteseen ja tutkimukseen. Sitten meillä on perussuomalaiset, eikä koskaan historiassa ole niin paljon leikattu vähävaraisilta ja pienituloisilta kuin nyt. Tuli vain mieleen tällainen toteamus, että tämä on hyvin erikoinen hallituskoalitio ja jää historiaan näissä ikään kuin täysin vastakkaisissa odotuksissa kuin voisi ajatella, että tämä hallituskoalitio tuottaa: parempaa koulutusta, parempaa elintarvikelainsäädäntöä, maataloutta, omavaraisuutta ja parempaa huolenpitoa vähävaraisista. Mutta kaikki tuntuu menevän päinvastoin. Harmi, että täällä on näin vähän kuuntelijoita.

Mutta sitten tähän itse aiheeseen. Hallitus parantaa nyt kuntien taloutta nostamalla kuntalaisten maksuja, ei osallistumalla kuntien ahdinkoon. Tämä on erikoinen linjaratkaisu, että tavallaan kuntien taloutta parannetaan sillä, että kuntalaisten maksuja siellä ja täällä ja tuolla koko ajan nostetaan. Eli käytännössä hallitus tuhoaa omaa ohjelmaansa siitä, että ostovoima nousisi, ja kotimarkkinoilta, jotka tällä hetkellä ovat ainoat, jotka tuottavat meille jonkinlaista kasvua, viedään nyt sitten elinvoimaa. Tämä on vähän surullista seurattavaa, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

vaikka tästä kuinka haluaisi hyvää ajatella, niin alkaa olla vähissä se, miten siitä voisi ajatella hyvää. Pitäisikö sanoa, että hyvin leikattu?

Vuonna 2013 varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 92 prosenttia oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja noin 74 prosenttia kaikista kouluikäisistä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Käsityksemme mukaan kunnallisen varhaiskasvatuksen tehtävä on ennen kaikkea turvata lapsiperheiden vanhemmille mahdollisuus käydä työssä tai opiskella sekä saada lapsilleen turvallinen ja kehittävä päivähoito siksi ajaksi. Päivähoitomaksut on määriteltävä sellaisiksi, että ne eivät syö kohtuuttomasti työnteon kannusteita vaan että ne mahdollistavat työnteon ja kannustavat siihen.

Nyt nämä korotukset pahentavat ratkaisevalla tavalla näitä kannustinloukkuja. Kaavailtu korotus nostaisi kaksilapsisen perheen kuukausittaiset päivähoitomaksut yli 600 euroon, kun perheessä on kaksi vanhempaa ja perhe kuuluu ylimpään maksuluokkaan. Nämä ovat hurjia korotuksia. Päivähoitomaksujen korotukset iskisivät rajuimmin niihin, jotka saavat työstään 2 500—3 000 euroa kuukausipalkkaa. Nämä korotukset ovat kohtuuttomia, ja ne nousevat todella yli tuhanteen euroon vuositasolla. Ja minä mietin vain sitä, kun tämä on nyt tämä linja — niin kuin täällä joku edustaja jo kysyi — ollaanko tässä tarkoituksellisesti ohjaamassa perheitä siihen suuntaan, että lapset laitettaisiin yksityiseen perhehoitoon, koska se tämän muutoksen jälkeen on kohtuullisempaa. Onko se hallituksen tavoite? Minusta se pitäisi myös sanoa, ministeri, sitten avoimesti, onko tämä se.

Vielä yksi havainto. Nämä heikennykset kohdistuvat nyt erittäin kapealle sektorille. Nämä erilaiset leikkaukset syövät sitä ostovoimaa niiltä kaikista pienituloisimmilta. Ja sellainen näkökulma, mistä täällä salissa ei ole vielä puhuttu ja mitä ei ole nostettu esiin, on se, että erilaiset rakennuskorjaamiset, putkiremontit ynnä muut, näyttelevät jo lähes 10 miljardin menoerää yhteiskunnassa, mikä tarkoittaa monelle perheelle 100, 150, 200 euron meno kuukaudessa, ja kaikista näistä pitäisi selvittää. Ja sitten kun tähän samaan yhteyteen tulee tilanne, että päivähoitomaksut nousevat, aivan oikein täällä oppositio on huolissaan siitä, jäävätkö äidit hoitamaan lapsia kotiin.

Minusta hallitus on viisas, jos kuuntelee näitä näkemyksiä. Onko tosiaan niin, että tämän 50 miljoonan takia on järkevää luoda tulevaisuuteen sellaisten aikuisten joukko, joiden lapsuus on ollut hyvin erilainen kuin toisten mukana olevien? Ehkä tätä pitäisi miettiä oikeasti vielä kerran uudestaan, voisiko tämä raha tulla jostakin muualta, niin kuin kristillisdemokraatit ovat ehdottaneet, että panostamalla harmaan talouden torjuntaan syntyisi paljon tuloja.

16.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun nyt varhaiskasvatuksen maksuja tässä käsitellään, niin on todella syytä huomioda ne muutkin, jo tehdyt päätökset, mitkä koskettavat meillä varhaiskasvatusta ja lapsiperheitä. Niin kuin meistä jokainen valitettavasti muistaa, niin olemme tässä salissa hallituksen toimesta jo rajanneet päivähoito-oikeutta, olemme kasvattaneet ryhmäkokoja, ja nyt olemme hallituksen toimesta myös kasvattamassa näitä varhaiskasvatukseen kohdistuvia maksuja. Varmaan moni lapsiperhe ajattelee sitä, minkä takia heidän päälleen ollaan nyt kaatamassa kohtuutonta taakkaa, varsinkin kun otetaan tämä kannustinloukkuproblematiikka, mikä tässä esityksessä liittyy nimenomaan keskituloisiin perheisiin: kun kaikkialla muualla yhteiskunnassa on viesti, että kaikki kynelle kykenevät työelämään, niin tässä me annamme viestiä, että itse asiassa kannattaakin jäädä kotiin. Eihän tämä esitys kaikkien osalta mikään huono ole, ja siitä täytyy ministerille antaa kiitosta, että näissä vaikeissa raameissa tämä on saatu näinkin hyväksi, mutta silti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

minusta on aika kohtuutonta, että keskituloisia perheitä nyt kohdellaan aika ankaralla kädellä. Muistetaan vielä, että aikaisemmistakin säästöistä, mitä on tehty varhaiskasvatukseen, jotkut kunnat ovat viisaasti päättäneet, että eivät ota niitä käyttöön, ja niin tulee tapahtumaan myös tämän uudistuksen kanssa.

Niin kuin hallitus onkin jo todennut, nämä säästötavoitteet, kuinka paljon tällä pitäisi säästää, eivät ole kaikilta osin realistisia, koska kaikki kunnat eivät näitä tule ottamaan käyttöön ja siinä mielessä säästöt eivät synny täysimääräisinä. Toisaalta myöskin eriarvoisuus kuntien välillä kasvaa. Senpä takia pyytäisin vielä, että ministeri vielä keskittyisi siihen, olisiko tässä yhteydessä voitu käydä tämä kotihoidon tukeen liittyvä problematiikka läpi ja katsoa ratkaisua sitä kautta ja sillä hakea parannusta esimerkiksi näihin kannustinloukkuihin.

16.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit on antanut hallitukselle monessa kohdin tukea vaikeissakin ratkaisuissa, mutta täytyy kyllä todeta, että perhepolitiikan osalta olemme huolestuneita. Sipilän hallituksen ohjelmassa on asetettu hyviä tavoitteita, esimerkiksi tavoite vahvistaa lasten ja perheiden hyvinvointia ja omia voimavaroja, kehittää koulua ja varhaiskasvatusta tukemaan lapsen hyvinvointia, ja hallitukseen jopa nimettiin perheministeri, mikä on sinänsä hyvä asia, mutta valitettavasti on aika vaikea löytää myönteistä perhe- ja väestöpolitiikan sisältöä hallituksen toimista. Nämä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen korotukset ikävä kyllä sekä syövät lapsiperheiden ostovoimaa että luovat juuri niitä kannustinloukkuja, joista täällä on ansiokkaasti puhuttu. Nyt tarvittaisiin myönteisiä viestejä perheille ja etenkin lapsiperheille. Meillä kestävyysvaje johtuu pitkälti siitä, että syntyvien ikäluokkien määrä vuosi vuodelta vähenee ja väestön ikärakenne vinoutuu, mikä sitten aiheuttaa taloudellista rasitetta yhä enemmän. Tarvittaisiin myönteisiä viestejä, jotka rohkaisisivat perheitä myös hankkimaan sen määrän lapsia, josta he unelmoivat. Mehän tiedämme, että lapsia tulee keskimäärin vähemmän kuin mitä perheet itse toivoisivat, ja sen takia tarvittaisiin myönteisempää otetta perhepolitiikkaan.

16.48 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kun katsotaan kaikki ne säästöt, leikkaukset ja maksujen korotukset, jotka kohdistuvat lapsiin ja lapsiperheisiin, niin ei voi olla ajattelematta, että hallitus ei taida tietää, mitä on tekemässä. Uskon, ettei ministeri itse nimenomaan äitinä haluaisi olla toteuttamassa näitä esityksiä.

Kaikki me tiedämme, että varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tulee moninkertaisesti takaisin, ja siksi kaikilla lapsilla pitäisi olla oikeus varhaiskasvatukseen. Yhtenäinen ja laadukas varhaiskasvatus ja peruskoulu ovat tasa-arvoisen yhteiskunnan perusta. Ministerin vakuutteluista huolimatta päivähoidon ja varhaiskasvatuksen toimijat kyllä kentällä kyseenalaistavat, voiko suurenevissa päivähoito- ja varhaiskasvatusryhmissä toteuttaa jatkossa laadukasta varhaiskasvatusta. Laadukkaan varhaiskasvatuksen perustana on nimitäin lapsen ja kasvattajan kohtaaminen ja vuorovaikutus, ja kyllä siellä kentällä pelätään, mitä tarkoittavat nämä suuremmat lapsiryhmät, pystytäänkö olemaan niin paljon lapsen kanssa ja pystytäänkö lasta pitämään sylissä ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Lapsen panostaminen on investointi tulevaisuuteen, ja tutkimusten mukaan lasten ja nuorten hyvinvointi eriytyy voimakkaasti vanhempien sosioekonomisen aseman mukaan. Perheen taloudelliset vaikeudet ovat yhteydessä lasten ja nuorten pahoinvointiin, ja tästä meillä on hyviä esimerkkejä 1990-luvun laman hoidossa. Silloin lapsuut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

taan ja nuoruuttaan eläneistä jopa 50 prosentilla on jonkinasteisia mielenterveysongelmia. Tämän edellisen laman kustannuksia maksetaan edelleen, ja nyt vähän vaikuttaa siltä, että tämä hallitus tekee samoja virheitä. Onkohan näin, että näitäkin säästöjä maksetaan vuosikymmenet eteenpäin? Vaikka tässä lakiesityksessä pienituloiset perheet on huomioitu hyvin — siitä ihan (Puhemies koputtaa) lämmin kiitos ministerille — niin kokonaisuutena hallituksen toimet kyllä lisäävät lapsiperheiden köyhyyttä, ja tämä on todella huono asia.

16.50 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! On tapana sanoa, että hyvinvointivaltio on naisen paras kaveri. Mutta on kyllä pakko sanoa, että tämä hallitus ei ole kovin hyvä työssä käyvien äitien kaveri. Niin paljon rankkoja esityksiä sieltä on tullut monelta sektorilta. Vaikka tunnustan sen, että ministeri on kyllä yrittänyt tuon kestäättömän raamin sisällä tehdä niin hyvän esityksen kuin se ylipäätään on mahdollista, niin kun raami on kestäättömä, niin se ei tee siitä esityksestä ikävä kyllä hyvää vaan aika huolestuttavan ja nimenomaan työllisyysasteen näkökulmasta huolestuttavan.

Suomessa syntyvyys on kääntynyt laskuun, mutta vauvat eivät ole pelkästään yksityisasiasia. Määrä vaikuttaa koko yhteiskuntaan. Työn ja perheen yhteensovittaminenkaan ei ole yksityisasiasia, koska se vaikuttaa työllisyysasteeseen ja sitä kautta koko yhteiskuntaan. Kun naisten työssäkäyntiä on arvioitu, niin yksi taustalla oleva tekijä sille, että naiset, joilla on koulutusta ja joilla olisi mahdollisuus tehdä työtä, eivät mene työhön, on se, että on oltu huolissaan päivähoiton laadusta. Nyt me olemme monella suunnalla tekemässä sellaisia ratkaisuja, jotka heikentävät naisten työssäkäyntiä. Vaikka kuinka tehdään hyviä varhaiskasvatustalokirjauksia, niin kiistatta se, että ryhmäkoot kasvavat erityisesti osapäivälästen kohdalla aika kestäättömiin kokoluokkiin, heikentää päivähoiton laatua. Se saa monen äidin miettimään, että jospa sittenkin jäisin kotiin — varsinkin, jos työ on osa-aikaista eikä tarjota kunnollista elantoa.

Nyt kun tähän päälle tulee sitten päivähoitomaksujen korotus, niin joudutaan tilanteeseen, jossa silloin kun esimerkiksi perheissä isä on hyvätuloinen ja äiti on pienituloinen, nämä korotukset kiistatta houkuttavat äitiä jäämään kotiin hoitamaan lapsia. Pienituloisen äidin kynnyspalkka nousee yli 150 euroa. Itse asiassa, kun tähän lisätään vielä päivähoitomaksujen korotukset, lisätään se, mitä tulee esimerkiksi asuntopolitiikan puolella korkovähennyksissä ja muissa ja mitä tapahtuu kilpailukyypaketin kautta perheiden toimeentulolle, niin ruvetaan puhumaan jo niin isoista yhteenlasketuista summista, että sillä alkaa varmasti olla vaikutusta jo esimerkiksi siihen, millaiset harrastusmahdollisuudet lapsilla on. Jos me näitä asioita kaikkia punnitsemme yhdessä, niin on pakko sanoa, että lapsillakaan ei tässä hallituksessa ole kovin paljon kavereita, vaikka ministerin vilpittömään sielunelämään tässä asiassa kyllä uskon, sen verran paljon tästä ollaan keskusteltu. Mutta jos kunnat ottavat nämä päivähoitomaksukorotukset käyttöön, ja sitten taustalla on tuo 60 euron iltapäivämaksun lisä, niin tämä kokonaisuus on hyvin suuri.

Itse asiassa kyse ei ole vain siitä, mitä tapahtuu taloudessa, vaan kyse on myös siitä, mitä tapahtuu työelämässä. Jos näiden kaikkien kysymysten rinnalle vielä lisätään esimerkiksi naisten määräaikaista työsuhteita sitä kautta, että puretaan se säätely, joka meillä tällä hetkellä on, lisätään koeaikoja ja ajetaan julkisella puolella palveluita alas ja yhtiöitetään julkisia toimintoja ja sitä kautta joudutaan herkästi tilanteisiin, joissa sitten myös shoppailaan sen suhteen, minkälaisia työehtosopimuksia noudatetaan, niin tästä tulee aikamoinen kehä. Mielestäni kannattaisi miettiä, että jos me täällä säästämme ja saamme muutaman eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

ron säästön, niin mitä me menetämme naisten työllisyysasteessa ja mikä on se vähennys, joka meidän julkiseen talouteemme tulee tätä kautta.

Kyse ei siis ole vain maksupolitiikasta eikä vain päivähoiton laadusta vaan siitä, miten nämä päätökset yhdessä vaikuttavat siihen, miten itse kukin meistä toimii.

16.54 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Lähden liikkeelle siitä, mitä varhaiskasvatuksessa on tähän mennessä saavutettu.

Hallitus on puhunut varhaiskasvatuksen uudistamisesta, ja tämä uudistus ja kehittäminen on itse asiassa osoittautunutkin pelkäksi säästämiseksi. On tähän mennessä saatu aikaan ei vain tätä päivähoitomaksujen korotusta, vaan sen lisäksi on ryhmäkokoja suurennettu ja subjektiivista päivähoito-oikeutta rajattu. Ja kun näitä nyt mietitään, kuinka suurista saavutuksista on kysymys, niin moni kyllä näkee nämä uudistuksen ja kehittämisen siemenet, joista hallitus on puhut, pikemminkin todella kovana säästöpolitiikkana. Ja sen takia on surumielistä täällä yhdessä ihmetellä, mihin se varhaiskasvatuksen kehittämisen suuri innostus on tällä hallituskaudella kadonnut.

Minä vilpittömästi uskon, että kokoomus on ollut kehittämässä varhaiskasvatusta, ja minä en ymmärrä, miksi on annettu tälle kehittämishalulle näin pahasti periksi. Pidän erittäin ongelmallisena myöskin sitä, että nämä äsken mainitut uudistukset plus siihen päälle aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotukset, lapsilisän irrottaminen indeksistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen korotukset yhdistettynä tulevat johtamaan siihen, että lapsiperheillä on selkeästi käytettävissä vähemmän rahaa päivittäiseen elämiseen. Kyllä tällä on merkitystä, minkälaiseen tilanteeseen me ajamme suomalaiset lapsiperheet.

Hurjin juttu on se, että tänä päivänä ei olekaan koulutuksellinen tasa-arvo edes sitä, mihin perheeseen sattuu syntymään. Tämä perheen vaikutus näyttää nyt selkeästi isontuvan, vaikka me olemme perinteisesti täällä sivistyspolitiikassa yrittäneet pitää huolta siitä, että koulutuksellista tasa-arvoa pikemminkin edistetään kuin vähennetään. Toisin on nyt käynyt tällä hallituskaudella. Mutta pahinta on se, että jatkossa on todella merkitystä perheen sijasta sillä, mihin kuntaan satutaan syntymään.

Minusta ihan oikein ministeri on aikaisemmin linjannut, että huolimatta siitä, että näitä maksujen korotuksia on tehty ja näitä rajaamisia tehty ja ryhmäkokoja suurennettu, kunnat voivat loppuviimeksi oman itsehallintonsa puitteissa päättää, ovatko he tässä mukana. Siksi on ollut erikoista se, että nyt ei enää puhutakaan tästä oikeudesta itse päättää mitään. Pikemminkin on annettu ymmärtää, niin kuin pääministeri ja valtiovarainministeri eilen, että näitä vähimmäismaksutasoja tullaan nyt sitten jatkossa korottamaan, koska ensi vuoden kehyksiin on jo varattu, vuodelle 2017, saamiemme tietojen mukaan 130 miljoonaa kiristystä kuntien talouteen. Siis 130 miljoonaa lisää keppiä kunnille. Ja jos ei sana rupea kuulumaan, niin vähimmäismaksutasoja tullaan entisestään nostamaan. Tältä osin tämä on on kyllä pelottavaa, onko aidosti kunnilla mahdollisuus valita, lähtevätkö he tukemaan tätä hallituksen politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Näiden kuntavaikutusten ja kuntien itsehallinnon ohella yksi tärkeä kulma on tänään noussut esiin, nimittäin tämä kannustinloukkujen purkaminen. En malta olla ihmettelemättä sitä, ollaanko tässä nyt puhumassa saman hallituksen esityksistä. Eilen hallitus esitti, että kannustinloukkuja pitää purkaa, madaltaa kynnystä työhön pääsyyn, ja annettiin aika kovasti keppiä. Eilen annettiin hyvin eri tavalla työllisyyden esteiden purkamiseksi toimenpide-ehdotuksia, jotka lähtivät hallituksen omien sanojen mukaan kannustinloukkujen purkamisesta. Tänään me olemme käsittelemässä esitystä, jonka työllisyysas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

teeseen kohdistuvat vaikutukset ovat aivan arvaamattomia, ja pelkäämme myös sitä, että kannustinloukut sen kun lisääntyvät. Tämä on iso kysymys. Kun tänä päivänä jo meidän korkeimmassa maksuluokassa on moni keskituloinenkin, siksi olisi ollut tärkeää arvioida näitä työllisyysvaikutuksia, sukupuolivaikutuksia, mutta myöskin perheisiin kohdistuvia vaikutuksia.

En malta olla sanomatta, että on kyllä todella kova arvio, jos VATTin erikoistutkija, joka on tutkinut tätä kannustinloukkuongelmaa työkseen, Tuomas Kosonen toteaa, että taloudellisilla kannustimilla on suuri vaikutus ja osalla vanhemmista tällainen päivähoitomaksun ja kotihoidontuen yhdistelmä johtaa lopputuloksena siihen, että pienipalkkaiseen työhön työllistyminen ei kasvata perheen tuloja, jolloin käytännössä perheissä ainakin jompikumpi, yleensä pienituloisempi vanhempi jää kotiin. On aika surullista lähteä siitä, että tämä on nyt sitten se tapa kannustaa kotiin jäämistä, ei purkaa kannustinloukkuja, niin kuin vielä eilen tehtiin.

Puhemies! Lopuksi kiinnittäisin huomiota siihen, mistä täällä viisaasti on muutama edustaja puhunut, nimittäin tämän esityksen vaikutuksiin myöskin yksityisen hoidon lisääntymiseen. Kyllä sosialidemokraattien näkökulmasta on aito ja relevantti huoli se, luodaanko tässä nyt tilaa sille, että yksityinen hoito alkaa olla entistä kiinnostavampaa sen takia, että nämä lakiesitykset johtavat tilanteeseen, jossa yksityinen hoito on jo aidosti vaihtoehto, kun päivähoitomaksut kallistuvat tällä tavalla ja kannustinloukut jäävät.

17.00 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka ministeri ehtikin jo lähteä, niin täydentäisin yhtä lukua, johon hän viittasi parikin kertaa, nimittäin lukua siitä, että 85 prosenttia päivähoiton kustannuksista tämän uudistuksen jälkeenkin tullaan kattamaan verovarjoilla. Näin toki on, mutta jos me katsomme ylimpään maksuluokkaan jatkossa kuuluvia lapsia, niin näiden kohdalla verorahoin toteutetun subvention osuus putoaa 57 prosenttiin, joka sitten on jo aika lähellä sitä, että puolet kustannuksista katetaan perheiden omasta pussista, ei yhteisvastuullisesti.

17.01 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Suosittelen hallitukselle perehtymistä THL:n tutkimuksiin, joissa arvioidaan lasten ja lapsiperheiden asemaa nyky-Suomessa. Näiden julkaisujenkin pohjalta on selkeästi havaittavissa, että suomalaisessa yhteiskunnassa ja politiikassa vallitsee rakenteellinen välipitämättömyys lapsia kohtaan.

Lapsiperheiden taloudellinen asema on heikentynyt ja lapsikäyhyys kolmikertaistunut viimeksi kuluneiden 15 vuoden aikana. Useat osoittimet kertovat, että lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt ja laajeneva joukko lapsista kärsii vaikeutuvista ongelmista. 90-luvun laman myötä syntyi lasten ja nuorten palveluissa noidankehä, jossa kuntien valtionosuuksien leikkauksilla ja maksujen korotuksilla luotiin kasvavaa tarvetta korjaaviin palveluihin. Noidankehää ei myöhemmin kasvun vuosina purettu vaan lasten arkisissa kasvuympäristöissä, päivähoitossa ja koulussa, tapahtui muutoksia, jotka kyseenalaistavat lasten hyvän kasvun mahdollisuudet.

Neuvolan ja oppilas- ja kouluterveydenhuollon palvelut eivät pysty vastaamaan kasvavaan tuen tarpeeseen. Työelämän vaativuuden lisääntyminen asettaa vanhemmuuden hyvälle hoitamiselle vakavia haasteita. Hallitukselle on ominaista runsas huolestunut puhe lapsista, mutta huoli ei konkretisoidu poliittisiksi päätöksiksi rahaa ja työntekijöitä jaettaessa ja maksuista päätettäessä. Rakenteellinen välinpitämättömyys syvenee yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

nassa, jossa toiminta talouden ehdoilla ja liike-elämän logiikan pohjalta leviää kaikille yhteiskuntakehityksen alueille.

Arvoisa puhemies! Lapsuus on lasten elämä tässä ja nyt. Se on ihmislajin ja kulttuurin säilymisen ja uudistumisen ehto. Yhteiskunnan jatkuvuus ja uusiutuminen edellyttävät, että kullakin ikäpolvella on edellytykset lapsista huolehtimiseen, ja yhteiskunnan uusiutumisen taso riippuu lasten elämän laadusta. Vastustan ehdottomasti näitä maksujen korotuksia. Asetan kysymyksen, miksi meillä Suomessa peruskoulu, lukio, ammattikoulu ja korkeakoulut ovat maksuttomia mutta varhaiskasvatuksesta pitää maksaa.

Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksen mukaan yhteiskunnallisesti kaikkein vaikuttavinta on satsata alle 5-vuotiaisiin lapsiin eli juuri niihin päivähoitossa oleviin lapsiin. Esitänkin hallitukselle, että se vetäisi tämän esityksen pois ja valmistelisi esityksen maksuttomasta varhaiskasvatuksesta Suomessa.

17.05 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on kuultu jo moneen otteen tämän esityksen heikot puolet. Itse nostaisin esiin sen tosiasian, että lapsiperheet asuvat valtaosin kaupungeissa ja erityisesti suurissa kaupungeissa elämisen kustannukset ovat monista syistä erittäin korkeat. Asuminen on kallista, nuorillapareilla on opintolainat niskassaan, ja kaikki eläminen pitää siinä samalla yhtä aikaa rakentaa, ja kun siihen vielä tulee tällainen esitys, jossa maksut nousevat, kun työelämässäkin se asema nuorilla on usein heikko ja katkonainen, niin tämä kaikki yhdessä ei kyllä kannusta perheitä hankkimaan lisää lapsia.

Tässä esityksessä on huomioitu hyvin pienituloiset, se on hyvä asia, mutta se heikkous tulee siitä, että kaksilapsiset perheet joutuvat maksamaan jo ihan keskituloisillakin tulotasoilla huomattavasti korkeampia maksuja. Nämä osuvat nyt niihin työssä käyviin, rehellisiin, veronsa maksaviin, ahkeriin nuoriin ihmisiin, jotka yrittävät sinnitellä eteenpäin ja kantavat huolta perheestään. Toisin sanoen tämä esitys sotii sitä vastaan, mistä jo edellisen hallituksen aikana puhuttiin paljon, että pitäisi kannustaa naisia käymään työssä yhä enemmän, jotta me saisimme työvoimaan ihmisiä ja jotta naisten työura olisi yhtenäisempi ja vahvempi, koska se näkyy sitten sosiaaliturvassa ja eläkkeissä ja myös siinä, että uralla sitten edetään. Tämä työn ja perheen yhteensovittaminen puuttuu nyt hallituksen ohjelmasta valitettavasti kokonaan. Minä peräänkuuluttaisin, että hallitus toisi ihan kunnollisen, konkreettisen ohjelman, jolla naisten asemaa työelämässä voidaan vahvistaa ja isien osuutta hoivatehtävästä kasvattaa ja luoda edellytyksiä paremmin jakaa sitä vanhemmuutta, jottei se kaadu yksistään toisen niskaan. Tasa-arvonäkemys on se, joka pitää tässäkin yhteydessä vaikutusarvioinneissa tehdä, miten tämä vaikuttaa naisiin ja miehiin ja heidän mahdollisuuksiinsa (Puhemies koputtaa) työelämässä. — Kiitos.

17.08 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! On ikävää, jos päivähoiton maksut luovat kannustinloukkuja niin, että työn ja perheen yhteensovittaminen vaikeutuu. Tähän suuntaan valitettavasti tämä hallituksen esitys johtaa, eli nostetaan kynnystä työhön menemisen kannattavuuteen ja toisaalta lasten hankkimiseen. Toisaalta haluan kyllä antaa hallitukselle kiitoksen siitä, että tällä kaudella ei ole pyritty samanlaisiin kotihoidon tuen rajoituksiin ja leikkauksiin, joihin oli erittäin suuri paine edellisen hallituksen aikana, jolloin kristillisdemokraatit hyvin pitkälti saivat estettyä sen, ettei kotihoidon tuen saamisen ehto ja ryhdytty heikentämään. Perheillä on mielestäni oltava aito mahdollisuus tehdä valintoja, ja varsinkin siinä vaiheessa, kun lapset ovat pieniä, alle 3 vuoden ikäisiä, perheiden pitäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

pystyä myös taloudellisesti tekemään valinta lapsen parhaaksi, onko se sitten kotihoito tai hoito päiväkodissa tai perhepäivähoidossa.

17.09 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä keskustelusta, jota olemme yhdessä käyneet. Hyvä, että tämä nostettiin nyt myös vahvasti esiin. Ministeri ei ole enää paikalla, mutta kiitos myös hänelle, että jaksoi olla pitkään tämän keskustelun aikana myöskin kuuntelemassa meitä. Oli hyvä kuulla, että yhteisiä huolenaiheita myös hallituspuolueen edustajilla on yhtä lailla kuin meillä täällä oppositiossa.

Mutta on ihan totta, että varhaiskasvatus on asia, jota olemme kaikki suomalaisessa yhteiskunnassa arvostaneet, ja siitä olemme saaneet olla ylpeitä. On totta, että sosialidemokraatit yhtä lailla ovat tehneet paljon tämän puolesta ja eteen töitä. Mutta on täysin oikeutettua sanoa, että varhaiskasvatusta myös romutetaan. Kyllähän näistä päätöksistä, joita tämän hallituskauden aikana on tehty, täytyy sanoa, että ei voi mustaa valkoiseksi muuttaa. Lapset asetetaan eriarvoiseen asemaan, kunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan. Kuten tuossa aikaisemminkin sanoin, niin kun nämä säästöt kohdistuvat meidän lapsiimme, se on täysin väärä paikka. On paljon parempi se, että yhteiskunnassa on vahvoja lapsia kuin rikkinaisia aikuisia, ja jos näitä säästöjä tehdään tällä tavalla nyt, niin väistämättä ne löydetään myös edestä tulevaisuudessa.

Kaiken lisäksi tämä esitys, joka nyt parhaillaan on tulossa meille eduskuntaan, ottaa ennen kaikkea tasa-arvon osalta tuntuja askeleita taaksepäin, kun nyt pitäisi miettiä juuri niitä tapoja ja keinoja, joiden avulla naiset saataisiin paremmin työelämään. Pitäisi miettiä kotihoidon tukea ja kaikkia muita kannustinloukkuja, joita valitettavasti tässä yhteiskunnassa on tälläkin hetkellä olemassa. Itse olen hyvin huolissani esimerkiksi maahanmuuttajanaisten työllistymisestä. Eli kyllä näitä ongelmia jo tälläkin hetkellä riittää, ja tämä suunta ei valitettavasti ole se, jolla me saamme parannettua naisten työllisyysastetta.

Kaiken kaikkiaan toivon, että nämä huolenaiheet ovat yhteisiä. Näihin voidaan vaikuttaa ensisijaisesti tietenkin valiokunnassa, kun tämä sinne tulee, mutta toivon, että myös hallituksen ministerit ja erityisesti tämä perheministeri, josta olemme tänään paljon puhuneet, ottavat tämän asian kokonaisvaltaisesti. Huonoja päätöksiä voi muuttaa.

17.12 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että hallitus pitää lapsuutta vain tällaisena ohimenevänä vaiheena eikä pidä kovin tärkeänä, mitä noina muutamina nopeasti kuluvina vuosina tapahtuu. Yksilön historiassa lapsuus toki onkin suhteellisen nopeasti ohitse, mutta yhteiskunnan tasolla lapsiväestö on ja pysyy sen rakenteellisena osana, jonka elämänlaatu kuvaa koko yhteiskunnan laatua ja tulevaisuutemme mahdollisuuksia. Jos lapsuuteen suhtaudutaan nopeasti ohikiitävänä aikuisuuteen valmistautumisena, lapsia ei huomata eikä pidetä tärkeinä itsessään, lapsina. Näillä päätöksillä lapsi ei mielestäni saa olla lapsuuden vuosiaan lapsena. Nyttén ihan selvästi hallitus myöskin samalla sivuuttaa sen, että noina muutamina lapsuuden vuosina luodaan edellytyksiä sille, minkälaisia aikuisia lapsista kasvaa. Lisäämällä lapsiperheiden köyhyyttä hallitus ei saa hyvää aikaan. Tuntuu myöskin siltä, että hallitus on unohtanut sen, että jokainen on vain kerran lapsi. Lapsi ei voi odottaa muutamaa vuotta niitä niin sanottuja aikojen paranemisia. Kysynkin: ovatko hallitukselle nämä lasten ja lapsiperheiden asiat poliittisen hierarkian alapäässä?

17.14 Krista Kiuru sd: Niin, arvoisa puhemies! Minusta edustaja Haatainen nosti keskusteluun hyvän näkökulman, joka oli tämä pitkäänkin täällä kaluttu puheenaihe, nimit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

täin lainvalmistelun vaikutusarviointi. Kyllä tästäkin esityksestä on tunnustettava, että ei kaikki nyt ole ihan putkessa. Nimittäin vaikutusarviointi jää kyllä tältä lakiesitykseltä vähän liian hataraksi, ja sitä kautta kovin vähän on uskottavuutta tällä lakiesityksellä ottaa kantaa niihin edustajien tässä debattikeskustelussa esiin tuomiin ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Koska paikalla on enää kovin vähän oppositioedustajia, itse asiassa taitaa kaksi enää olla, niin nostan silti yhden... (Eduskunnasta: Hallituksen!) — anteeksi, hallituksen edustajia, hyvä, oppositio heti ärähti, meitähän täällä kyllä riittää, mutta hallituksen edustajia on enää kaksi edustajaa paikalla, ja hienoa, että olette paikalla. — Minä toivoisin, että te välittäisitte myös yhden tärkeän viestin, nimittäin: kyllä tällä nyt myös lapset lähetetään kotiin. Me olemme tässä keskustelussa olleet kovin huolissamme siitä, joutuvatko naiset nyt kotiin, mutta kyllä tässä lapset myös lähetetään kotiin.

Me olemme jo puhelleet eduskunnassa aika paljon koulutuksen alueellisen tasa-arvon vaarantumisesta. Alueellinen koulutuksellinen tasa-arvo on uhattuna ollut jo näillä muilla opetusministeriön esityksillä, joissa keskittämistä vauhditetaan kovin paljon ja joissa koulutukseen pääsy vaarantuu monella tavalla. Kyllä alueellinen koulutuksellinen tasa-arvo liittyy myös tähän esitykseen: jos moni kunta päättää toisin, niin silloin tietysti lähtökohta on se, että riippuu hyvin paljon siitä, missä lapsi asuu, saako hän mahdollisuuden käydä päiväkodissa. Tätä kautta tasa-arvoinen varhaiskasvatuksen hyödyntämisen mahdollisuus on tässä maassa uhattuna, jos oikein pahasti tässä käy.

17.16 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tuli itsellekin vielä halu tulla tähän keskusteluun mukaan ja tuoda ehkä sitä laajempaa taloudellista näkökulmaa, mikä tässä esityksessä on taustalla.

Kun todella katsotaan nyt näiden korotusten vaikutusta sitten ihan keskituloistenkin perheiden käytettävissä oleviin rahoihin, niin me puhumme vuositasolla yli tuhannenkin euron pienennyksestä niissä varoissa, mitä se perhe käyttää kaikkeen muuhun. Sitten kun otetaan vielä huomioon kaikki muut leikkaukset, eri maksujen korotukset, mitä julkisessa taloudessa on tapahtunut, ja sitten kun vielä nähdään, millä tavalla tämä kilpailukykysopius niiden perheiden tuloja rokottaa, niin kyllähän tässä alkaa olemaan aikamoinen vaikutus, mikä kohdistuu tähän meidän kotimaiseen kysyntään, mikä on kuitenkin pyörittänyt tätä meidän talouskasvua — vaikka on ollutkin kuinka pientä, niin silti se on pitänyt tätä meidän taloutta jollakin tavalla edes, päättää jonkun verran vedenpinnan yläpuolella.

Ja tätäkin kautta luulisi, että hallituspuolueita — varsinkin nyt kokoomuslaisia — kiinnostaisi se, mitkä kielteiset vaikutukset tällä on ihan meidän taloudelliseen kehitykseen. Ja niin kuin tuossa edustaja Harakka jo aikaisemmassa vaiheessa kysyi: missä ovat nyt ne kokoomuslaiset ekonomistit, ketkä ovat aina olleet sitä mieltä, että näitä kannustinloukkuja nimenomaisesti pitää purkaa ja meidän pitää saada varsinkin naiset työelämään? Nyt kun näistä asioista todella keskustellaan ja nyt kun ollaan niiden asioiden äärellä, niin se porukka kyllä loistaa poissaolollaan. Sitä ei voi kuin ihmetellä. Sama kyllä todella koskee myös edustajia keskustapuolueesta, kun aina he ovat ainakin vaalipuheissaan perheiden puolella, mutta sitten kun tullaan tänne tekojen puolelle, niin tulos on vähän toista. Mutta yhtä kaikki, myös tältä taloudelliselta kannalta tässä esityksessä mennään kyllä valitettavan väärään suuntaan.

17.18 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että edustaja Räsänen nosti tämän ostovoiman kehityksen vielä tähän keskusteluun mukaan. Pakkasin sen hetkeksi tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

unohtamaan, kun katselin tätä esitystä niin sivistyspoliitikon näkökulmasta, mutta eiköhän tämä jo omaatuntoa ruvennut koputtamaan. Eli kyllä valtiovarainvaliokunnassa me hyvin usein olemme kuulleet asiantuntijoita, jotka ovat huolissaan suomalaisten ostovoimasta. Nyt aletaan olla kyllä siellä viimeisillä raiteilla, kun laskee yhteensä nämä lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset, jotka — kun kaikki yhteen lasketaan — alkavat olla sillä rajalla, että kyllä sillä ostovoimaan on aika merkittävä vaikutus. Tätä kautta, jos olemme tänään miettineet erityisesti pienituloisten asemaa tämän lakiesityksen suhteessa, ostovoiman kehitys kyllä olisi syytä myöskin katsoa. Siltä osin tällä lakiesityksellä saattaa olla myöskin valtiontaloudellisia vaikutuksia, mutta käsittääkseni tätä kuitenkaan ei siellä suunnassa tutkita.

17.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä esitys tuo ongelmia nimenomaan ostovoiman heikentyvän kehityksen kannalta ja sitten toisaalta tämän kannustinloukkukysymyksen kannalta. Täällä keskustelun aikana muutamat edustajat ovat esittäneet toiveen, että mieluummin olisi tullut tehdä muutoksia kotihoidon tukeen. Itselleni on jäänyt hiukan epäselväksi, millaisia muutoksia täällä olisi toivottu tai toivottaisiin kotihoidon tukeen. Haluan kuitenkin korostaa sitä, että on tärkeää, että perheillä on mahdollisuus aidosti valinnanvapauteen myös pienten lasten kotihoidon puolesta. Ja ihan tutkimustenkin mukaan perheet myös arvostavat kotihoidon tukea perhepoliittisena tukena ja sitä mahdollisuutta, että pieni lapsi voidaan haluttaessa hoitaa myös kotona.

17.20 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Ajallemme tyypillinen historiattomuus korostaa keskustelun hämärtymistä. Tämä oli ominaista myös julkisten palvelujen yksityistämisen 90-luvulla, jolloin ei juurikaan keskusteltu siitä, miksi aikoinaan terveys- ja koulutuspalveluja ja varhaiskasvatusta alettiin kehittää julkisen rahoituksen turvin. Tuolloinhan hyvinvointivaltiota kritisoitiin muun muassa siitä, että siinä oletetaan valtion ja kunnan hoitavan asiat ja lähimmäisenrakkaus unohtuu. Näitä samoja puheitahan olemme kuulleet viime syksynä ja tämän talven aikana. Voidaan kuitenkin kysyä, eikö nimenomaan muista ihmisistä välittämiseen perustu ajatus siitä, että yhteisesti maksamme veroja, joiden avulla kunta huolehtii hoiva-, terveys-, koulutus- ja päivähoitopalveluista kaikille, ja näin ollen voisimme alentaa maksuja ja pyrkiä kohti kokonaan maksutonta päivähoitoa. Lasten hyvinvoinnista puhuttaessa on kysymys hyvinvointiyhteiskunnan luonteesta ja sukupolvien välisestä suhteesta.

Mielestäni lähestymme uhkaavasti yöpartijavaltiota, jolla tarkoitetaan yksilönvapautta korostavaa minivaltioajatusta, jossa valtion tehtäviksi katsotaan vain ulkoisen ja sisäisen järjestyksen ylläpitäminen ja kaiken muun hoitaisivat markkinat. On kyse sellaisesta poliittisesta linjavalinnasta, jonka lopputuloksena kukin kansalainen joutuisi itse omatoimisesti hankkimaan koulutuksensa, sosiaali- ja terveyspalvelunsa, varhaiskasvatuksensa ja kaikki muut palvelunsa, koska julkiset palvelut olisivat niukkoja.

17.23 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kauniiksi lopuksi vain totean sen, että kun Suomi on kuitenkin osa tätä korkean verotuksen hyväksyvää valtiojärjestystä, niin ei ole vielä kuulunut sitä esitystä, mitkä ovat ne veroratkaisut, joilla sitten kompensoidaan näitä nyt tehtyjä leikkauksia. Ne edelleen odottavat tuloaan, ja sitä pidän hieman moittittavanakin, että niiden esittelyä venytetään. Suomi on hyvin tunnettu siitä, että me hyväksymme korkean verotuksen, ajattelempa, että sillä perityllä verolla saamme joka päivä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2016 vp

ikään kuin veronpalautusta kaikenlaisina palveluina. Mutta jos tämä kapenee koko ajan, niin kyllä tässä sitten myös keskusteluun täytyy tulla iso veroremontti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.